

832
1986

საქართველოს
სოციალ-დემოკრატიული
პარტია

დიდება
ქართველ ერს

დიდება თავისუფლებას!

რვენი დროშა

„NOTRE DRAPEAU”

ღამაასეხეული - სოე ჟორღანია

ტაგანო სპ. სოც.-დემ. პარტიის საზღვარ-გარეთელ ბიუროსი.
Organe du Bureau à l'Étranger du parti Social-démocrate de Géorgie.

თებერვალი
1986 წ.

პაწიბი.

პატივცემულ თანამემამულენო!

"ჩვენი დროა"-ს რედაქცია

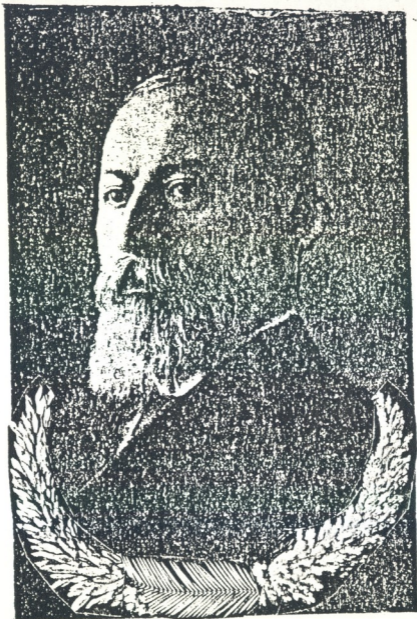
გილოცავთ ასალ წელს

საუკეთესო სურვილებით და გიხურვებთ
ჯანმრთელობას, დაუპრეჯელ ბედნიერებას,
აზრს ჭეშმარიტს და იმედს შეურყეველს •
ქვეყნად მშვიდობას და თავისუფალ სა-
მშობლო საქართველოს ხილვას.

55-69

29673

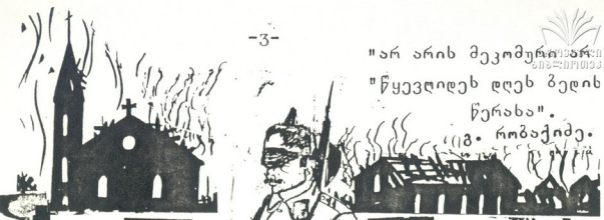
ნ. ჯორჯია

PRESIDENT N. JORDANIA

1868 - 1953

"არ არის მეკომუნის არა"
"წყევლიდეს ღვთის ბედის
წერახა".
(18. რომაქიძე.

19

თებერვალი

21

ვადის დრო, იცვლება ეამი, არ იცვლება ქვეყნის სატ-
კივარი, არ ნელდება მისი ტანჯვა მრავალი.

რა აღვითქვეს, რა ავვისრულეს!

აღვითქვეს კეთილდღეობა, — მოგვიტანეს ტანჯვა-
ვაება; აღვითქვეს ძმობა, ერთობა, მოგვიტანეს შური და
მტრობა; დაგვიბრუნეს ბედნიერება, — თავს დაგვატეხეს
უბედურება.

დავკარგეთ თავის თავის ბატონობა, მარა მივიღეთ თა-
ვისთავის შეგნება; მოგვკლეს მარა არ მოგვკვლით; დაგვა-
ძინეს, მარა არ გვძინავს; ერმა მონახა თავის თავი და უძ-
ლეველი შეიქნა! ჩვენ გვსურს სიცოცხლე და ვიცოცხლებთ!
ჩვენ გვსურს თავისთავი ჩვენვე გვეკუთვნოდეს და გვეკუთ-
ვნება!

ხალხი თავს იცავს ფეხდაფეხ, ყოველ წუთში, ყოველ
საათში განუწყვეტლივ, შეუჩერებლათ.

„გადავიხდია ბრძოლა მრავალი, ტანჯულმა სულმა
არ იცის დაღლა“. ქართველი ერი არ დაიღლება. მისდევს
ეამი ეამს, თაობა თაობას; იცვლება მდგომარეობა, არ იც-
ვლება მისი ბუნება, არ სუსტდება მისი სასიცოცხლო ძარ-
ღვი, მისი აღფრთოვანება. ის თავს იცავს ახლაც ისე, რო-
გორც ათასი წლის წინეთ. — რკინა შესცვალა რწმენამ,
მტერი უძღურია მხნე გულის და მაგარი ნების წინაშე!

ხალხი იღუპება როცა მისი სული, მისი მორალი ტყდე-
ბა. მაშინ ის ბრბოთ იქცევა, სარეკ ჯოგს ემსგავსება. ქარ-
თლის თესლი ამ გზით არ მოიმართება. ვის ძალუძს მოკ-
ლას მისი სურვილი, მისი იდეალი, მისი სიყვარული კეთი-
ლის, და სიძულვილი ბოროტების!

ვერაფერმა შეარყია მისი მორალი, მისი სული და გული.

უქმად არ ჩაიბ... ეს განწირული სულისკვეთება...

ნ. ჟორდანია.

ILLUSTRATION CHENEZ

სამშობლოსთვის წრადიკულათ დაღუპულ
გ მ ი რ ი ს ხ ს ო ვ ნ ა ხ ო .

ნოე რამიძვილი

NOÉ RAMICHVILI

(1881—1930)

Premier Président du Gouvernement
de la Géorgie Indépendante

ჩ ვ ე ნ ი გ ლ ო ვ ა .

ღღევანდელ ღღეს ჩვენ ვიგონებთ მწუხარებით, ხევდით და ვაფივიზის წემით ვაჭარა ხაქართველოს იმ ღღიდ მინი-ხფრს , რომელხან 7 ღღეკემბერს 1930 წელს , რუხული ფყვიით ჩვენღა ხამარცხვინით ქართველი ვაცვის ხელით ვარიზის ერთ ერთ ქუჩითღე გაუგმირეს იხ გული, რომელიღ ფეთქღა მუღამ ყამს მიხი მშობელი ერის ხამხახურისა-თვის. ნოე რამიშვილის ღღაჩღურ მკვლელობით მფერმა ერთი ღღეღაბოძი გამოაწღაღა ქართველთა ხაერო ხაქმეს. 55 მძიმე წღები გვაშორებს ნოე რამიშვილს ღღღუკვას, მაგრამ მას არ ივიჩყებს ქართველობა; ყოველ ხაერო ხაქმის ღღროს, ოწნებით მახთან ვაჩრთ , ჩვენს გულის ფიცარღე მარაღაღა ღღახაფული , როგორც წამებული ქვე-ფინისათვის ღღა მშვენება ეროვნულ განმათავისუფლებელ ბრძოლებიხა.

ნოე რამიშვილი იყო რჩეული რჩეულთა შორის, იმ ხაამა-ყო თაობიღან , რომლებმაც შეანგრიეს მეფის მიერ აღმა-ჩრთული 117 წღის ბოროფების ვეღელი, გაშფანცეს მონო-ბის ბურუხი , ამოგლიჯეს ძალით ჩაწნილ ჩაქხოვილი ხაქართველო რუხეთის იმშერიის ხხეულძი ღღა აღღღგინეს ხაქართველო ეთი მთლიანნი, თავისუფალი ღღამოუკიღებელი;

რომელსაც აღარ ქონია ადგილი მეფეთ მეფე თამარის შემდეგ და განახორციელებს დიდი ილიას ოცნება.

აი როგორ ახახიათებებს მას პრეზიდენტი ნოე ყორღანიძე:
"დავკარგეთ დიდიქართველი, დიდი ამხანაგი, დავკარგეთ ნოე რამიშვილი. კაცი რკინის აგებულობის, ფოლადის ხახიათის, დაუშრეფელა წყარო ენერჯის, მხნეობის და თავის დაღების. ის საუკეთესოდ გამოხატავდა ქართველ ხალხის ნებისყოფას, სიმტკიცეს, ის იყო დასრულებული ფიცი მებრძოლის, მისი ხალი ხალხური ოპტიმიზმი ხიბლავდა და იცავებდა ყველა მის თანამებრძოლს, ის ფიქრობდა მედამ საქმეზე, არ ეძებდა არავითარ ფუფუნებას, მას აწუხებდა ერთად ერთი ფიქრი- მისი ქვეყნის ბედი, მას ქონდა ერთად ერთი სიამევენება, სამშობლოს სამხახური. ქართველმა ერმაპირველად მასში განახახიერა თავისი თავისუფლება; პირველად მას მიანდო ნაციონალური მთავრობის შედგენა. ქართველმა ერმა მასში გამოხატა თავისი პოლიტიკური ღირსება, თავისი სიმწიფე დამოუკიდებელი ცხოვრებისათვის."

თავისუფალ ქართველ ერს მუხანათურათ თავს დაგვეხება ხაბ. რუსეთი, გახსლება მოცემული პირობა და მოგვეცა უდიდესი საუნჯე, დამოუკიდებლობა და თავისუფლება. ნოე რამიშვილმა, ნოე ყორღანიძემ ეროვნულ მთავრობის მინისტრმა დახსოვა სამშობლო დამფუძნებელ კრების დავალებით რათა განეგრძოთ ბრძოლა უცხოეთში დაპყრობილ სამშობლოს გახანთავისუფლებლათ.

ნოე რამიშვილი უცხოეთიდან მხარდამხარ იდგა დაპყრობილ სამშობლოს ცხოვრების ახპარეზე, მას მედამ მალა ეჭირა ქართველი ერის მიერ ჩაბარებული დრომა და ამ ფიციანიურ უთანახწორო ბრძოლაშიდ ის იდგა მტკიცეთ ვით ღლაპრული ფალავანი, იცავდა თავის ერის ინტერე-

ხეგს, მისწრაფებებს და მის იდეალს.

მწერმა გადასწყვიტა ამ დიდი მეგრძოლის საშიშ მოპირდაპირის ფიზიკურად მოხსობა.

მწერმა დასახული მიზანი განახორციელა, მის გახროლილ მყვიამ ერთხელ ვიდევ დაამყვივა მასზე თავის ხიმკავრე და უღმობლობა ; დაადუმა სამშობლოვ ჩემო შენთვის მეგრძოლი ხაარაკო ვაყვავის ურჩი ბუნება.

ნოე რამიშვილი მოგვიკლეს, მაგრამ არახილეს არ დავიწყებს მას ქართული ერის ის ძალები , რომელნიც მძლავრად ფეთქავენ ერის თავისუფლებისათვის. და ხამარადისოდ ეზიარენ მის ფერწაუშლელ პატრიოტულ მოღვაწეობას.

ხაუკუნო იქნება ხხენება მისი! რომელხაგ პირად ცხოვრებამ არ დაავიწყა არც ის მხარე, არც ის ხალხი რომლის ძუძუმაც ასაზრდოვა და გაზარდა ის.

მხგავხნი მისნი კვლავ მონიჭებოდეს ჩვენს ბედვრულ

ხ ა მ შ ო ბ ლ ო ხ ა ქ ა რ თ ვ ე ღ ო ხ .

ლევან ფალავა.

- ეს უაღრესად ხაინჯურესო წერილი ამოღებულია
 - განხვევებულ პრეზიდენტ ნოე ყორღანიას პი-
 -რად არხივიდან, რომელიც დაწერილია პარიზში
 - 1938წ. და, რომელსაც გთავთზობთ თქვენ, პა-
 - ჭივცემულ მკითხველს.

"ჩ. დ"-ის რედაქცია.

ო გ ი წ ლ ი ხ თ ა ვ ზ ე .

=====

ამ ოგი წლის წინეთ, 26 მაის 1918წ. საშინელ იხყო-
 რიულ გრიგალის რვალში ქართველი ერი აღხდგა და თა-
 ვის ხუვერენობა გამოაცხადა. რუხეთის მახშე 117 წლის
 ბაჭონობა დახრულებულათ მან აღიარა და ხაკუთარი ხა-
 ხელმწიფო გამოაქანდავა. იშვა ახალი საქართველო, ნა-
 ციონალურათ და ჭერიცორილურათ გამთლიანებული და
 შეგნებულ თვითმართველ ერთეულათ გადაქცეული. მეთვრა-
 მეჭე ხაუკუნოდან დანაწილებულ დაქსაქხული, მრავალ
 გზით დარბეული და ბოლოს რუხეთის უღელში მოქცეული
 ქართველობა ერთი დაკვრით ახამარებს ამ თავის უბე-
 დობას და მთელი თავის გაჭაფებით ეძლევა ახალ წყო-
 ბას.

ქართველმა ერმა აღმართა თავისუფლების დრომა და ხე-
 ლიხელ გაყრილი ჩადგა მის სამხახურში. თავისი საქმი-

ანობით, თავისი დიხვიპლინით და ერთხელოვნებით მან
ხავხებით დაიმხახურა ეს დიდი ჯილდო, იყოს ბაფრონი
და პაფრონი თავისი სამშობლოსი, მომზადებელი და გა-
მომჭელი თავის აწმყოს და მერმისის. მოიგონეთ რა
დრო იყო ეს ხანა, რა ხლებოდა რუხეთის დიდ იმპერიის
კიდით კიდეძლე, იქ მძვინარებდა სამოქალაქო ომი,
ერთიმეორეს ყლეფდენ შეუჩერებლათ, დაუნდობლათ. ყვე-
ლა ერში ყველა კუთხეში გუგუნებდა ცეცხლის კოცონი,
იღვრებოდა ადამიანთა სისხლის მდინარეები, ამ უზა-
რმაზარ ჭერიფორიაზე ერთათ-ერთ ერში პაფარა ხაქართვ
ელში ბაფრონობდა წესიერება, მყურდობა და წარმოე-
ბდა აღმშენებლობითი მუშაობა. ყველგან გაბაფრონდა
ხციქია, ჩვენში კი ხალხი გაბაფრონდა ხციქიაზე მან
ხაჯართო უარყო როგორც ქაოხი, ისე ბარბაროხობა რო-
გორც, ანარქია ისე რეაქცია და მედგრათ შედგა არჩე-
ულ გზაზე.

ყველა დევნილი და გამწარებული ჩვენში გამორბოდა,
ხმელეთის აბოზოქრებულ ერთიმეექვსელიდან ყოველ
მხრიდან ჩვენს ოაზისაკენ მოილფვოდენ და აქ პოულ-
ბდენ მოხვენებას და მშვიდობიანობას. ეს არ არის
დღევანდელი დაფახება მაშინდელ მდგომარეობის, არა,
ახე ვაფახებდით მაშინაც, ახე ესმოდა მთელ ქართველ
ხალხს მის მიერ შექმნილი წესწყობილება. ეს ხაერთო
შეხედულება მე გამოვთქვი დამოუკიდებლობის ექვსი
თვის თავზე პირველ დეკემბერს 1918 წელს ხაქართვე-
ლოს პარლამენფში შემდეგი სიფყვებით"მხოლოდ ჩვენსში
თავისუფლება არ შეიქნა წესიერების მფერი.
წესიერებამ მხოლოდ ჩვენში ჰპოვა თავისუფლებაში თა-
ვისი ხაფუძველი. მთელ რუხეთში რევოლიუციით მიღებულ
თავისუფლებამ გამოიჩვია ქაოფიური მდგომარეობა და

შექმნა ერთი მხრით არევ-ღარევა, მეორე მხრით კონსერვატიუზი და მხოლოდ საქართველოში ამ რევოლუციის ახ მიეცა მთელი ერის ნება ხურვილით არჩეული ღირსეული ხელმძღვანელობა და გონიერი მართველობა".

ქართველმა ერმა სავსებით დაიჭირა ეს იხსტორიული გამოცდა. მისი ყველა ნაწილი, ყველა წოდება და კლასი ერთხელვანათ გამოვიდა ახალ ხარბიელზე, განა ჩვენში არ იყო შემამულეთა და უმამულთა წოდებანი? მაგრამ იხინი ერთმანეთს არ შეუცაკებინან, სამოქალაქო ომი არ გაუჩაღებიათ. ვის არ ახსოვს თავად-აზნაურობის დიდებული აქცი, მისი გადაწყვეტილება და საჯაროთ მისი წინამძღოლი თავ. აფხაზის მიერ გამოცხადება- "ქართველი თავად-აზნაურობა უარყოფს სამუდამოთ თავის ყველა უფლება-უპირაფხეობას და მთელ მის კოლექტიურ ქონებას უხახყიდლოთ უთმობს მკვთრეთით ამდგარ ერს"! მან ხრულიად უპროფხეხლოთ გახამფერებელი ხიბრძნით მიიღო აგრალური რფორმა, მამულეობის ჩამორთმევა და უმიწაწყლო გლეხებისათვის კერძო სავკუთრებათ ღარიგება. განა მუშათა და გლეხთა გვარღია არ ღევნიღა და არ ახამართლებღა მოყაჩალო შეუგნებელ ეღემენფლებს, რომღებიც აქა-იქ ხოფღათ თავადებს თავს ეხხმოღენ? ამ კრიფიკველ ღროს, ამ მძიმე პირობებში გამორჩნღა ქართველი ერის ხიღიაღე, მისი ყველა ნაწიღების გამრთეღება, ერთ მწყობრათ გადაქევა, ხაერთო აღფრთოვანებით ყვეღასი გაფაღება. ნახიონალური ღიხციპღინა, ერთი მაღის ცემა, ერთ ფერხულში ჩაღგომა- აი რით გახაღა ს ა მ ა რ ა ღ ი ხ ო თ 2 6 მ ა ი ს ი ქ ა რ თ ვ ე ლ მ ა ე რ მ ა .

ეს ხაერთო ენფუზიღაზში გამოიხახვა ნახიონალურ აღმაშენებლობაში. ექვისი თვის თავზე მე წიღათ მხვღა და-

მეხახიათებინა იგივე პარლამენტში ეს საქმიანობა;
 " მხოლოდ ამ ექვსი თვის განმავლობაში მოგვეცა ჩვენ
 საშუალება გვემუშავნა რთულ სახელმწიფო აპარატის შე-
 საქმნელად. ამ დროის განმავლობაში ჩვენ შევქენით
 აღმინისცრაგია, შემოვიღეთ ერობა, განვეხორციელეთ
 აგრალური რეფორმა, შევქენით და მოვანყვეთ სახელმ-
 წიფო ქონება ისეთ მასშტაბით, რომ ჩვენი პატარა რე-
 სპუბლიკა შეიძლება ჩაითვალოს ამ სფეროში გამონაკლი-
 ხათ, შევქენით ჯარი, მოვანყვეთ საბაჟოები, დავამუ-
 შავეთ გადასახადების ახალი სისტემა, გავაუმჯობესეთ
 მიმოსვლა, გავაფართოვეთ ფოსტა ტელეგრაფის ბაღე,
 მრავალ სფეროებში გავიყვანეთ ტელეფონი და გავხხენით
 სამედიცინო პუნქტები ხაჩოლებით- შევქენით მრავალი
 შკოლები სამშობლო ენაზე, დვარხეთ პირველი ქართული
 სახელმწიფო უნივერსიტეტი, შემოვიღეთ სახამართლოები
 სამშობლო ენაზე"- ერთი სიტყვით მივიღეთ ყველა ზო-
 მა ჩვენ სახელმწიფოს მისცემოდა სახე ნამდვილი სა-
 ხელმწიფოსი....

ქართველმა ერმა წაუშლელათ აღბეჭდა ისტორიის დაფაზე
 რომ მან დაიმხახურა დამოუკიდებლობა, თავის დისცი-
 პლინით, თავის შეგნებულათ მოქმედებით, ნაყოფიერი
 მუშაობით.

ამ მის ბედნიერებას მოკლე დრო დაურჩა, სამი წლის
 შემდეგ მას მოუბრუნდა ძველი მტერი და მოხდაცა ყვე-
 ლა უფლება. მოხკოვმა გახსცხა საჯარო ფიცი, გათელა
 დადებული პირობა და შემოგვასხია თავის ურდოები.
 ოცი წელია ქართველი ერი იფანჯვის, იბრძვის იმედს
 არ ვარგავს. მახში გაიღვიძა ძველი საქართველოს
 ანტიურ ხელმა და თავზე დატეხილ ქარცეცხლს უმკლა-
 ვდება ისე, როგორც მას ყამთა შინა უმკლავდებოდა

დიდი და პაწარა, ქალი და კაცი დღეს ჩაბმულია უმძი-
 მეს ჭაპანში გადარჩეს ერი, როგორც ხალხი და პირველ
 ხელსაყრელ მომენდში აღდგეს ხალხი როგორც ერი.
 ამ დროში ქვემ ერთი ქართული ფრონცი დიდი ხანია იქ
 შექმნილია, ერთათ წანჯურნი ერთათ იბრძვიან. დღეს
 ქართველობას, მამულიშვილურ პაწარიოფულ ქართველობას
 არც ერთი ხადაო ხაკითხი წინ არ უძევს გადახატრელათ.
 ჩვენს წინ აღმართულია მხოლოდ ერთი უდაო პრობლემა:
 განთავისუფლება საქართველოსი მოხვოვის უღლიდან, ვი-
 ნც ამ დროშას ხენობს ერთათ არიან, ვინც მას არ
 ხენობს განზე იხედებიან ჩვენ გვებრძვიან. დრო არის
 ქართველმა ემიგრაციამ ეს პაწარიოფული ანბანი შეიგნონ
 განახორციელონ და მით მოიპოვონ უფლება გახდახონ
 საქართველოს ჩვენს თქვენთან ვართ!.
 საქართველო მყერს არ ნებდება, მიხი ხულიერი ხიმაგრე
 არ ცყდება თვალახილული მამაფურათ წინ იხედება, მიხი
 აღდგომის ზარი დაირეკება და, როგორც ყოველთვის ქა-
 რთველი ხალხი თვითონვე გამონახავს აღგილზე გონი-
 ვრულათ მიგნებულ გამოსავალს.

ნ. ყორღანია.

დათიკო შარაშიძე.
1886--1935წ.

100 წელი გვაშორებს დათიკო შარაშიძის დაბადების
დღეს, მაგრამ მას არ დაივიწყებ ქართველი ერი, რა-
დგენ ამ სახელოვანმა ხწავლულმა, შეხანიმნავ მოქა-
ლაქემ და დიდმა პატრიოტმა ფახდაუღებელი სამსახური
გაუწია ახლად განთავისუფლებულ აღორძინებულ სამშო-
ბლოს ჯერ იქ საქართველოში და შემდეგ უცხოეთში ერო-

ვნულ მთავრობასთან ერთად დაპყრობილ საქართველოს განთავისუფლებისათვის წარმოებულ უანგარო უთანასწორო დიდ ბრძოლებში.

მაინც ვინ იყო ის? რომელსაც ასე უხებდა და მოერგო ქართული თქმულება "თვალშიდ, რომ ჩაგვარდნოდან თითხ არ ამოიხობდით" -

აი როგორ ახახიათებს მას აწ განხვეწებული პრეზიდენცი ნოე ყორღანია მისდამი მიძღვნილ სამგლოვიარო წერილში "ძვირფას მეგობარს" - - "კაცი სპეციაკი ხულის ჯღმოპიერი გულის, მჭრელი ჭკუის, შეუღრეკელი შეურიგებელი მებრძოლი, ის გამოიღრეოდა ყველასაგან, მისი მხგავსნი ჩვენ შორის არავინაა: მრავალნაირი თვისებით ნიჭით სიმჯციცით და ერთგულებით. დათიკო წარმოადგენდა მრავალ ფეროვან, მრავალ მხრიან ინდივიდუალობას, სხვა და სხვა მორალური ხაჯაულობით შეზავებულს, ყველა ხახახელსო წრეში ის ხანაწრელი იყო, პოლიციკოსებს შორის პოლიციკოსი, ლიწერაწორებს შორის ლიწერაწორი, მომქმედთა შორის მომქმედი, მხიარულთა შორის მხიარული და ხაყვარელი. ის იყო მეჯად ფხიშელი გონების დინჯი აზროვნების, ხაუკეთესო გამოფიქრების, ნათელი აზრის ამწყობ დამწყობი, კაღმის მკვეთრი პაწრონი, ის იღგა ჩვენს გვერდით მუღამ თავიდანვე, მისი გული მგერდა ჩვენთან ერთად, მისი ხმა უერთღებოდა ჩვენსას, მაგრამ მისებურად, ჩვენს ხაერს, პარწიულ თუ ხაერთო პოლიციკურ სიმფონიაში, მისი ხმა გაისმოდა განკვერძობულად, ის იყო თავისებური სხვადასხვაობაში, სხვა და სხვა თავისებურობაში." -

დათიკო იყო საქართველოს ღრმა ფეხვეების წარმომობილი მის უმშვენიერეს მხარეში დაბადებული, ის ძალიან აღრე ჩაება რევოლიუციენურ მუშაობაში, რისთვისაც ის

დადგუხალეს და განთავისუფლების შემდეგ აეკრძალა რუსეთის საზღვრებში ცხოვრება. დათიკო გაემგზავრა შვეიცარიასში, შევიდა უენევის უნივერსიტეტში ხალაფ მიიღო უმაღლესი განათლება. მეფის ხელისუფლებამ მას არ მიხცა ნება სამშობლოში დაბრუნების და იძულებით დარჩა იქვე, მაგრამ დაჰბერა თუარა დიდი რევოლუციის გრივალმა დათიკომ სამშობლოს მოაშურა.

დათიკო არჩეულ იქნა დაფუძნებულ კრების წევრად, მხურვალე მონაწილეობას იღებდა სახელმწიფოებრივ აღმაშენებლობაში და უდიდესი წვლილი შეჰქონდა საერო საქმიანობაში, ის გახდა ყოველ დღიურ სოციალ დემოკრატიულ რუსულ ენაზე გამომავალ გაზეთ "ზორბა"ს რედაქტორი.

სუხსიან ჩრთილოეთიდან შემოჭრილმა საოკუფაციო ძალამ არ დააწყალა მას განეგრძო მოღვაწეობა და დროებით ვალამივ გააგდებინა, მაგრამ მან მაინც არჩია სამშობლოში დარჩენა და მიხი ფანჯული ერის ხვებედის გამოარება, მაგრამ დაუწყეს რა მას დევნა იძულებული გახდა დაეფოვებინა თავის დედულ-მამული.

პარიზში ეროვნულ მოავრობის დავალებით, ხშირად გამოდიოდა საჯარო კრებებზედ და უცხოელებს აცნობდა საბჭოთა რუსეთის ზრახვებს და საოკუპაციო ხელისუფლების შემზარავ საქმიანობას ჩვენი ერის მიმართ.

დათიკო ხელმძღვანებლობდა ხ.დ. პარტიის ორგანოს "პროლა"ს, რომელიც პარიზში გამოდიოდა, ხწერდა ხხვა და ხხვა ემიგრაციის პერიოდულ გამოცემებში, იყო ნოე ყორდანიახ პირადი მდივანი, მან თარგმნა პრეზიდენტის მიერ პარიზში ქართულად გამოცემული შრომა ფრანგულ ენაზედ "დიფიკულტე სოხილისც", რომელხაც იმ დროს დიდი წარმატება ხვდა წილად. დათიკო შესანიშნავათ

ფლობდა: ფრანგულს, გერმანულს, რუსულს და სრულყოფილად ხავებით იცოდა მათი ლიტერატურა.

კიდევ უფრო მჭრელი იყო მისი კალამი, ამის ხაუკეთუ-ხო ნიმუშია მისი წიგნი ფრანგულ ენაზე მწერალ რომა-ნისც ჰანრი ბარბიუსის საპასუხით, რომლის მოხყიღვა შესძლეს ბოლშევიკებმა და მათი ღაკვეთით დააწერინეს მოზრდილი წიგნი შემდეგი ხათაურით "აი რა გააკეთეს ხაქართველოსთვის "ბოლშევიკების მიზანი იყო გამოყუ-ნებინათ ცნობილ გულუბრყვილ მწერლის ავტორიციცი იმ მათვის ხამარცხვინო შთაბეჭდილების გახათანჯავაო რომელიც მათ ჩაიღინეს ხაქართველოს მიმართ და რომე-ღმაც იმ ღროს მთელი ევროპა ააღელვა.

ჰანრი ბარბიუსის შრომა წარმოადგენს ბოლშევიკების მიერ მიწოდებულ ყალბი ცნობების კორიანციელს და ცი-ლის წამებას, თვით ცნობილ კარლ კაუციკიმაც ვერ შეო-კავა თავი და ამ წიგნის ავტორს უწოდა "შეგნებული მაყყუარა და თავზე ხელაღებული ცილის მწამებელი"

ხაქართველოს ეროვნულ მოავრობას არ შეეძლო უპახუხოდ ღაცოვნებინა ცნობილ მწერლის ახეთ უმხგავხო სიმა-რთლის გამყალბებელი წიგნის გამოცემა და აი ეს მე-ჯათ საპასუხისმგებლო მოვალეობა მიანღვეს ღათიკოს, აღვილი არ იყო ხაქვეყნოთ ცნობილ ბარბიუსთან კამა-მათში შესვლა, რომელხაც გვერღში ამოუღგენ ხაბჭოელთა ბრძანებით მთელი ევროპის კომუნისციები მათი პრეხით და ყურნალისციებით.

ღათიკო სრულიად აუღელვებლათ შეუღვა შრომას , გამო-ხვა მოკლე ღროში 212- გვერღიანი წიგნი ფრანგულ ენა-ზე შემდეგი ხათაურით "ჰანრი ბარბიუსი, ხაბჭოელები, და ხაქართველო".-

დათვიკომ თავის ნიჭიერ კალმით, შეურყეველი ხაზუბო-
ბით, ლოლიკით გააბათილა ბარბიუხის წიგნშიმონაჭორი
ცნობები აგებული მოხკოვის მიერ შეგნებულათ მეთხმულ
სიყალბებზე.

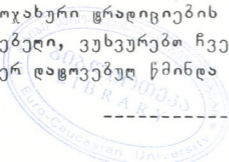
დიდი ცოდნით და ნიჭურათ დაწერილ წიგნს ამშვენებს
ჩვენი ხაქმის დიდი მეგობრის ვარლ ვაუცვის მეფად
ხაინფრეხომ წინახიფყვაობა. დათვიკომ ამ წიგნით დიდი
ხამსახური გაუწია უცხოეთში ქართულ ხაქმეს, რახან
ამფკიცებს ფრიად გულწრფელი, აღფანებული დაღებითი
გამობმანურება, რომელიც წილად ხვდა უცხოეთის პრესა-
ში, როგორც წიგნს იხე მის ავფორს.

ერთბამად ჩამოთვლა ამ პაფარა წერილში მნელია ყველა
იმ ხამსახურის, რომელიც დათვიკომ დახლო ჩვენ ბედშავ
ხამშობლობ. დათვიკომ მხოლოდ 49წლისა იყო, რომელხან
ხამუდამოთ გაგვამორა უღმობელმა სიკვდილმა, რაც აუ-
ნაზღაურებელი დანაკლისია, როგორც ჩვენი პარფიისა-
თვის იხე ქართველი ერისათვის.

გულს მხოლოდ იმით ვინუგეშებთ, რომ განსვენებულმა
დაგვიფოვა უდიდესი ხაუნჯე მისი პირმშო შვილის
გოგის ხანით, რომელიც არის ბრწყინვალე ქართველი და
ხაქვეყნოთ ცნობილ ხორბონის უნივერსფეფის ქართული კა-
თედრის პროფესორი, რომელმაც დახწერა ვრცელი მეცნი-
ერული გახმანურებული უნიკალური შრომა ქართველოგიაზე.

გვიხარია, რომ შარამიძეების ცნობილ გვარში გრძე-
ლდება ოჯახური ფრადიციების ასეთი ნიჭიერების გა-
მგრძელებელი, ვუხვურებთ ჩვენ გოგის წინსვლას და მა-
მის მიერ დაფოვებულ წმინდა დროშის მალლა ფარებას.

ლევან ფალავა.

"ვთი ღამარცხებულეღბს!"

25 თებერვლი - ღამოუკიღებული ხაქაროვეღბის ღაჰყროღბის ღღე

I.

"ვთი ღამარცხებულეღბს!" - ეხ ანღიკური რომაული გამოთქმა თვით რი-
მაღელღბს, რომის თვალუწვღენელი იმჰერიის მექქმნეღბს, ე.ო. იმჰე-
ღიღლისღებს ეკუთენის, ვინაიღან რიმაღელეღბი, ზოღმევიკ-იმჰერიღლისღე-
ღისაგან განხხვავებოთ, რიმაღელიმე ერის,ქვეყენის ღაჰყროღბას "ღაჰყრო-
ღბას" უწიღებღენ, ღა არა "განთავისუღლებას", რიგორც ამას გაჰყვირიან
ზოღმევიკებო.

II.

1921 წლის 11 თებერვღღ, რიგორც ცნობიღია, ხაბჭოთა რუხეთის წიოღელმა
არმიამ ხუთი მხრიღან - აზერბაიჯანიღან, სომხეთიღან, შავი ზღვიღან,
ღარიღლისა ღა შამისონის უღელიღებოიღღან - თავს ღაღებხა ღამოუკიღებულ
ხაქაროვეღბს, ღა ახე ღაიწყო ხაბჭოთა რუხეთ-ხაქაროვეღბის რმი. ს.ბჭი-
თ. რუხეთის მრავღღრიცხოვანი ჯარების წინაღღმღღე, ღამოუკიღებულმა
ხაქაროვეღბი, უმოკღეს ხანში, ზრმოღღებში წააღბა არმიისა ღა ხახაღღბი
გვარღღის ორმოცი-ათასი მეზრმოღი, რიმაღღებმაც არა-ურთი მარცხი აგე-
მეს მომხღღურ მეღღრს, განხხვავებოთ თზიღღის მინაღღგომეღთან - ჟღა-
ხმეღღაღე, მაგრამ - ხაზრღღო ჯამში- ზოღმევიკებმა ღაიჰყრეს ღამოუკი-
ღებული ხაქაროვეღბი ღა ხაქაროვეღბის ერიცენული მთავროღბა, ხაქაროვეღბის
ღამეღმენებელი კრების, ე.ო. ჰარღღამენღღის გღღაწყვეღღიღებოთ, 1921 წლის
17 მარღღს, ზაოთიღბის ნავხაღღგურიღან გაემგზავრა უხხოუთში, რიმა - რი-
გორც ღამეღმენებელი კრების ღაღგენიღღებამი იყო ნათქვამი - გაეგრძე-
ღენიღა მოღღაწენიღბა ხაქაროვეღბიღან ხაოკუჰავიღი ძაღღების განხყვანაღ
ღა ხაქაროვეღბის ხაქიღმწიოღებრივი ღამოუკიღებოღბის იხეჯ აღხაღღგენაღ.

III.

მაგრამ ზოღმევიკებმა ხაბჭოთა რუხეთის ღმ წმინღღა წყღის იმჰერიღღი-
ღბის გათურეღბას შეეღღაღღეს ათასგვარი მოღორღი ამღებოთ, თავღაჰირ-
ვეღღ, მაგღღიღღაღ, ამზოღღენ, რიმა ხაბჭოთა რუხეთის წიოღელი არმიღ
თიოქის "ღაღებმარა" ხაქაროვეღბის აჯანყებულ მეშეღბსა ღა გღღებღბს, ღა
თიოქის ახე იქნა "განთავისუღლებული" ხაქაროვეღბი "მენშევიკური მინი-
ღისაგან". მაგრამ, რიგა თვით ჟიღიჰე მახარაღემ, რიმაღღმაც წიოღელ არ-
მიას შემოუძღღვა ხაქაროვეღბიში, ხხვათა შირის, განაღხაღღა, რიმა "ხაქარ-
ოვეღბიში წიოღელი ჯარის ზღღვღამ ღა ხაბჭოთა ხეღღისუღღღების გამოღღხაღღებამ

მიიღო ამჟამად გარედან დაპყრობის სახით, ვინაიდან შიგნით ამ დროს არაფერი არც კი ფიქრობდა აჯანყების მიწყობაზე", და როცა სამტრია რუხეთის მე-11 არმიის ხარდის საილემო მოხსენება - დათარიღებული 1920 წლის 18 დეკემბრით - საქართველოს დაპყრობის შესახებ გამოამკარავდა, ყველანაირი ნათელი გახდა, რომ სამტრია რუხეთი, უნებნის მთავრობა დააღვა მეფის რუხეთის იმპერიალისტურ გზას და - ბილქვიკუნი რევილუციის იარსიყით - დაიპყრო დამოუკიდებელი საქართველო.

IV.

მაგრამ ბილქვიკური იმპერიალიზმი უფრო სახელოვი, უფრო დაუნდობელი გამოდგა, ვიდრე აღნიშნული ანტიკური რომაული იმპერიალიზმი: რომაელებმა, დეკლუსის სარდლობით, მაგალითად, დაიპყრო საქართველო(იბერია). მაგრამ რაც რომაელებს საქართველიდან მიჰქინდათ, ეს იყო ხანკვდ.ხილო იბერიის სახელმწიფოს საერთაშორისო სხვაგვებს ისინი არ შეხებიათ. ბილქვიკები კი გაუმადარი იმპერიალისტები დარჩენ დეემდე, რომელთა ყველაზე უფრო საშინელი მოთხოვნაა, რომ ისინი მარტო ხარკით არ კმაყოფილებიან.

რომაელებს, მაგალითად, არასოდეს არ მოუთხოვიათ, რომ "დათინურიენხ მერე მშობლიური ენაა ქართველებსოვიხო"; არ მოუთხოვიათ აგრეოვე, რომ ქართველებს დედალამ ეთქვათ, რომ ისინი რომაელებმა კი არ დაიპყრეს, არამედ გაანთავისუფლეს; ანდა არ დაუნყიათ რომაელების ჩახახლება საქართველოში ქართველი ხალხის ახიმილავიის მიშნით.

V.

და როგორ იქნეოლენ და იქნევიან დღეს რუხები? - აი, რამდენიმე მაგალითი:

1. დაიპყრო რა დამოუკიდებელი საქართველო, დენინის მთავრობამ, პირველ ყოვლისა, დააქვემდგომა საქართველოს სახელმწიფოებრივი ჭერიგორია: დამოუკიდებელი საქართველოს ჭერიგორია უღრიდა, როგორც ნიბილია, 91.110 კვადრატული კილომეტრს; სამტრია საქართველიში კი დარჩა მხოლოდ 69.700 კვადრატული კილომეტრი.

2. საქართველოს მთელი ეკონომიკური ცხოვრება ჩაიზარა მოხკოვმა; და, "ეკონომიკური აუცილებლობის" მომიზნებით, დაიწყო არაქართველია. მახობრივი ჩახახლება საქართველოში, რომ ქართველი ური თავიხივე სამშობლოში - საქართველოში - მოქტეხს უმცირესობაში და საქართველო იქცეს მხოლოდ გეოგრაფიული ცნება.

3. რუხელი ენა გამოცხადებულ იქნა "მერე მშობლიური ენად" და ყველა გამაგონებელია ენაა არა მარტო საქართველოში მცხოვრებ არაქართველებში, არამედ საქართველოს პარტიული და სახელმწიფოებრივ ორგანოებში, რაც იქვევს ქართული ენის შევიწროებას რუხელი ენის ჩახარგებლოდ.

4. ზღმუვიკური ათეისტური პოლიტიკის შედეგად, საქართველოში - ჯერ დაზარალებულ-განადგურებულ იქნა მრავალი ეკლესია-მონასტერი, ხოლო დღეს - წარსულის გადმონაშთების წინააღმდეგ ბრძოლის მომიზეზებით - არა მარტო რელიგიურ, არამედ ძველადმდე სავსე დღესასწაულებსავე ებრძვიან, რაც ხევა არაფერია თუ არა ქართველი ერის ეროვნული განსაკუთრებულობის წინააღმდეგ ბრძოლა.

5. ოგდა-ათიან წლებში "რუსული ჭიპის" კოლექტივიზაციამ საქართველოში შეიწირა ათასობით ადამიანი "განკვეთების" თუ სხვა კოლნოური მახინჯივების შედეგად. 1936-1937 წლებში, "კლასთა ბრძოლის გამწვავების" მომიზეზებით, საქართველის ათასობით ადამიანები ჩეკის ხარდაფებში ჩაკლეს.

6. მთრე მხოფლი ომის დროს კი, როგორც საბჭოთა ოფიციალური ცნობები გვაფიყობინებს, საქართველოდან ჯარში გაუყვანიათ შვიდახი-ათახი ვაცი, რომელთაგან ნახევარი სახლში არ დაბრუნებულა, ე.ი. საქართველომ - პრცენსულად - ყველაზე უფრო დიდი მსხვერპლი გაიღო მთრე მხოფლი ომში, მიუხედავად იმისა, რომ ომი საქართველის ჭრიტორიაზე არ ყოფილა.

7. და ყველაზე დიდი ზიანი, რომელიც ზღმუვიკურმა რუსეთმა მოაყენა საქართველოს, ქართველ ერს, შაინც ეროვნული სახელმწიფოებრივი თავისუფლების დაკარგვაა, რის შედეგია ის, რომ საქართველო დღესაც მოსკოვის განუყოფელი მბრძანებლობის ქვეშაა პოლიტიკურად, ეკონომიკურად, კულტურულად და სოციალურად, რის ყველაზე უფრო მყვირალა მაგალითია ის, რომ საქართველო, ქართველი ერი საერთაშორისო არენაზე არხაც არ მოხიანს. და ვინ ჩამოთვლის ყველა იმ ფაქტს, რომლებიც გვაგონებენ, როგორც უკვე ავღნიშნეთ, რომადღ იმპერიულ გამოთქმას - "ვაი დამარცხებულებს!"

VI.

და ახლა, როცა ეს სფრიქინები იწერება, საბჭოთა საქართველოში განადლებულია კამშანია საბჭოთა კავშირის კომპარტიის პროგრამის ასალი რედაქციის გარშემო, პროგრამისა, რომელშიც, სხვათა შორის, ვკითხულობთ: "წარსულისაგან შემორჩენილი ეროვნული. საკითხი საბჭოთა კავშირში წარმატებით გადაიჭრა... ამ განვითარებას შორეულ ინტორიულ პერსპექტივაში ერების სრული ერთობა მოწყევბაი". ამაზე მეტი დავინვა ერის, ეროვნული შეგნებისა მარტაყ რომ შეუძლებულია: ეროვნული საკითხი საბჭოთა კავშირში თურმე იმიტომ გადაიჭრა "წარმატებით", რომ - თუ დღეს არა, "მორეულ ინტორიულ პერსპექტივაში" - ქართველ ერს აღაგმვა პირისაგან მიწისა გარანფირებელი აქვს, და, თურმე, ეს არის "ღ ნინური ეროვნული პრციაცა".

VII.

"ვაი დამარცხებულებს?.." არა. მე ვიყყოლი, "ვაი იმპერიალიზმებს!.." "ვაი იმპერიალიზმებს" იმიტომ, რომ იმპერიების ხანა შემოურუნებლად

ჩამარდა იხსორიან, და, აღრე თუ გვიან(ვიმელოვნები აღრე), ეს ბელი
 ოილის ხაბჭოთა რუხეოსან. ჩამეუნად აღრე შეიგნეს ამას თვით რუხი
 ხაღი, რომელხან მისი უშველებელი იმპერიის ბორკილებით შეკვრა ღი
 ჭკირთად აწევს ზურგზე, მით უკეუხისა თვით რუხი ერისათვის, რომელხან
 ჩვენ, ქართველები, დამოუკიდებელი საქართველოს დამყარების დღეს - 25
 თებერვალს - იმასვე ვუხურვებთ, რასან ვუხურვებთ ქართველებს, ე.ი.
 ჩვენს თავს, საქართველებს: დაე, რუხი ერი, რუხეთი აყვავდეს მის უნოგრა-
 ფიულ ხაზღვრებში და დაე, რუხმა ერმა გაიგოს, რომ ჩვენ, ქართველებ-
 ხან მხოლოდამხოლოდ ის გვხურს, რომ საქართველო, ქართველი ერი აყვავ-
 დეს და გბიფურჩქნის ჩვენს იხსორიულ ხაზღვრებში.

VIII.

მართალია, "აფმყო" - 1986 წლის 25 თებერვალი - აღნიშნული იმელები
 განხორციელების იმედს არ იძუვან, ვინაიდან ჯერ კიდევ გაუშამდარი
 ხჩანს რუხი იმპერიადისცვობისა და, ხხვათა შორის, მათი ქართველი "დამ-
 ხმარეების" მადან, მავრამ იმასვე რომის იმპერია არ აღახჭურვებს, რომ
 იმპერიებიდან მხოლოდ ზოგიერთი ნანგრევიან შემორჩენილი?.. მაშ, "აფმყო
 თუ არა გვწყალობს, მომავალი ჩვენია!" და ამგვარი იმედიანი იმეღით
 აღნიშნით ეროვნული მწარგეღიის, ეროვნული უშვლურების, ეროვნული დამ-
 გირების დღე - 25 თებერვალი, ვინაიდან ვიგით, გვჯერან, გვწამს, რომ
 ხუხხიან 25 თებერვალს მოყვება, უნდა მოყვეს გაზაფხული, "ვარდობის
 თვე მაისი", რომლის 26-ხ, 1918 წელს, როგორც ცნობილია, საქართველო
 იხვე აღხდაგა როგორც დამოუკიდებელი და ხუვერენული, განუყოფელი და ერ-
 თიანი ხახელმწიფო, და ამ აქვით, ქართველი ერი იხვე შევიდა მსოფლიო
 ერთა და ხახელმწიფოთა ხაერთო იჯახში. "26 მაისის იღა" კი უკვდავია.
 მაშ, გაუმარჯობ დამოუკიდებელი საქართველებს!..
 მარადიული ხხივნან საქართველოს თავიხუღვლებისათვის ბრძოლაში დაღუპულ!..
 დღედა ქართველ ერს!..

ვარლო ინახაროძე.

ღევილი, 1986 წლის 25 თებერვალი

თავმჯავალი

და

ქართული -- ისტორიოგრაფია.

1921 წელს ხაბ. რუხეთმა დაიპყრო რა ხაქართველო მაშინათვე შეუდგნენ მისი ცხოვრების კომუნისტური პარტიის იდეოლოგიის თანახმად მოწყობას. ბრძოლის ცეცხლი გააჩაღეს ქართული მეცნიერული ისტორიული სკოლის ფუძემდებლის, დიდი მეცნიერისა და ფილისხის უნივერსიტეტის დამაარსებლისა და მისი რექტორის ივანე ჯავახიშვილის წინააღმდეგ. მის წინააღმდეგ დარაბმეს პროპაგანდისც - ისტორიკოსთა მთელი პლეადა, ფილისხის ამიერკავკასიისა და მოსკოვის " წითელ პროფესურამი" განსწავლულის, შემდეგში აკადემიკოსად წოდებულის გიორგი ხაჭაპურიძის მეთაურობით. მან ნიშანში ამოიღო ივანე ჯავახიშვილის მეცნიერული ნაშრომები: " რუხეთ - ხაქართველოს ურთიერთობა მე-17 საუკუნეში", " რუხეთ -ხაქართველოს ურთიერთობა მე-18 საუკუნეში" და "პო-

ლიტერატურული და ხოციალური მოძრაობა საქართველო-
ში მე-19 საუკუნეში.

აი რას წერს ეს პროპაგანდისც - ისტორიკოსი
გიორგი ხაჭაპურიძე ამის შესახებ: " აკადემიკო-
ხმა ივანე ჯავახიშვილმა გაანათაბრა ერთმანე-
თან ცარიზმი და რუსი ხალხი... მან შავ ფერებ-
ში მოგვცა საქართველოს რუსეთთან შეერთების შე-
დეგები ბურჟუაზიულმა ნაციონალისტებმა რუსეთ -
საქართველოს ხალხთა მეგობრობის დარღვევის მიზ-
ნით, დაამახინჯეს ისტორიული მნიშვნელობა, უარ-
ყვეს რა საქართველოს რუსეთთან შეერთების პრო-
გრესიული მნიშვნელობა, აწყობდნენ რეაქციულ,
ანტიხალხურ გამოსვლებს, რომელიც მიმართული იყო
საქართველოს ჩამოხაშორებლად რუსეთიდან".

ივანე ჯავახიშვილმა შეცნობიერებულად დაამცვიცა
ის, რომ საქართველო თავის ნებით არ შეერთებია
რუსეთს, არამედ მეფე თეიმურაზი თხოვდა რუსეთს
დახმარებას, მფარველობას, ქრისტიანობის დაცვას
და არა შეერთებას. ნამდვილი ურთიერთობა რუსე-
თთან დაიწყო ქართლ - ვახეთის მეფის ერეკლე

მეორის დროიდან საქართველომ რუსეთთან 1783 წელს დახლო ხელშეკრულება, რომლის ძალით საქართველო შევიდა რუსეთის გავლენის სფეროში. საქართველომ ამ ხელშეკრულებით აღიარა თავის თავზე რუსეთის მფარველობა. რუსეთი იღებდა ვალდებულებას დაეცვა საქართველო გარეზე მტრებისაგან, საქართველოს ეროვნულ - ევრიფორიული მთლიანობის აღიარებით. ამის გარანცია აიღო თავის თავზე რუსეთმა. ამ ორ ხრულუფლებიან სახელმწიფოს შორის ნორმალური ურთიერთობისათვის პეცერბურგის საიმპერატორო კარზე დაინიშნა საგანგებო ელჩი. კათალიკოს - პატრიარქი ხრულიად საქართველოისა რჩებოდა თავის ადგილზე. ბაგრატონთა სამეფო დინასტია რჩებოდა ფახტზე. შეკვეცილია საგარეო პოლიტიკის დამოუკიდებლად წარმოება; ეს კი რჩებოდა და ექვემდებარებოდა რუსეთის იმპერატორს. ასე რომ არ მომხდარა საქართველოს რუსეთთან შეერთება, როგორც ამას ამცვიცებს პარციული ავადემიკოსი - პროპაგანდისცი გიორგი ხაჭაპურიძე, არამედ ამ ფრაქციაციის ძალით საქართველო შევიდა რუსეთის იმპერიის მფარველობაში, მისი გავლენის სფერო-

ში, ხავხებით დამოუკიდებელი შინაგან საქმეთა
წარმოებაში.

როგორც ეს ცნობილია რუსეთის საიმპერატორო
მთავრობამ არაერთხელ ცალმხრივად დაარღვია წრა-
ქცავი მასში გათავლისწინებული ვალდებულებებით.
როცა ალა მაჰმად ხანმა განიზრახა შემოხეოდა
საქართველოს, რუსეთმა ხელი არ გამოიღო საქარ-
თველოს დახაცვად და პირისპირ მიუგლო საქართ-
ველო მჭერს. არაერთხელ მიმართა საქართველოს
ელჩმა გარხევან ჭავჭავაძემ იმპერატორს დახმა-
რებისათვის, მაგრამ უშედეგოდ. 1795 წელს გარ-
ხევან ჭავჭავაძე შემდეგი მემორანდუმით მიმარ-
თავს საიმპერიო მთავრობას: " სპარსეთის ეხლან-
დელი მბრძანებელი ალა მაჰმად ხანი ემზადება
საქართველოზე თავდასახსმელად და მე გთხოვთ
შემაფყობინოთ ინებებს თუ არა მისი უდიდებულე-
ნი საიმპერატორო კარი წრაქცავის ძალით, რომე-
ლიც ხელმოწერილია 1783 წელს მოგვცეს ჩვენ ძალა
ქვეყნის დახაცვად თუ არა? " - მიუხედავად
არსებული წრაქცავისა რუსეთი არ დაეხმარა სა-
ქართველოს შემდეგში მსვლელობა ისე განეითარდა,

რომ რკხეთმა 1801 წელს მოახდინა ხაქართველს ხამეთოს ანექსია. ხოლო აკადემიკოსი ხაჭაპურიძე უარყოფს მომდარ ანექსიის ფაქტს და მიაჩნია იგი ხაქართველთათვის პროგრესიულ მოვლენად. ამ ძალმომრეობითი აქტს ხაქართველს მიმართ უარყოფს მხოლოდ ქართველი იხტორიკოსი ხაჭაპურიძე, როცა არავინ უარყოფდა მას ძველ რუხეთში. თვით რუხეთის იმპერატორების ციფულიც კიამცვიცებს მას. ხაქართველს ხამეთოს გაუქმების შემდეგ რუხეთის იმპერატორებმა მიითვისეს და ახეთნაირად იწყებოდა მათი ციფული: "ცარ გრუზინსკი" "ცარ იმერეციინსკი", "გოსუდარ ივერსკი", "გოსუდარ კარცალინსკი", "ვლადიცილნი კნიაზ აზხაზსკი, მინგრულსკი, გურიისკი ი პროჩიე... ი პროჩიე...".

სხვათა შორის უნდა აღვნიშნოთ, რომ 1931 წელს ხაჭაპურიძე არ უარყოფდა ანექსიის ფაქტს. აი რას წერდა მამინ გიორგი ხაჭაპურიძე: "სინამდვილეში შეერთება რუხეთთან იყო ანექსია, ძალმომრეობა, ხელში ჩაგდება მთელი თავისი ფორმით.

თითქოს რუხეთი იცავდა საქართველოს, მოვიდნენ
დამცველებად, ეს არის იხეთივე ცალიერი სიცრუე
და თვალთმაქცობა, რომ თითქოს რუხეთი იცავდა
ბულგარეთს". ეს ციცაბო ამოღებელია ხაჭაპური-
ძის წიგნიდან "აჯანყება გურიაში 1841 წელს.
წიგნი გამოქვეყნდა ცფილისში რუხულ ენაზე
1931 წელს.

ამით არ განიხაზვრება ხაჭაპურიძის მონათხრო-
ბი და თავის კონცეფციას უფრო აღრმავებს შემდე-
გი სიფყვებით: " საქართველო რუხეთის თვითმკყ-
რობელობისათვის წარმოადგენდა ხვრადვეგიულ პუნ-
ქტს, რომელიც სჭირდებოდა მას თავისი თავდასხ-
მითი პოლიტიკისათვის თურქეთისა და სპარსეთის
წინააღმდეგ, ხოლო საქართველოს ხელში ჩაგდებათ
ამორჩეული იქნა ხელსაყრელი დრო და საქართველოს
ხელში ჩასაგდებად რუხეთს არ სჭირდებოდა დიდი
თავის მცვრევა საგარეო პოლიტიკაში"-ო.

აი როგორი წინააღმდეგობაში ვარდება ხაჭაპუ-
რიძე. იხსორიის მოვლენათა ამგვარი ინტერპრეტა-
ცია საბჭოთა აკადემიკოსისა ერთხელ კიდევ ადას-

ფურცებს იმ ფაქტს, რომ ისტორიულ მეცხიერებათა დარგში საბჭოელი ისტორიკოსები იმიჴნებრიან მეცნიერულ მეთოდისაგან თა ეყრდნობრიან ღა აკეთებენ იმას რას ხურთ საბჭოთა მმართველ წრეებს.

არც რუხი ისტორიკოსები უარყოფენ იმ ფაქტს, რომ რომ საქართველოს საშეფოს გაუქმება იყო ერთერთი იმ აქტთაგანი, რომლისკენაც მიიხწრაფოღა რუხეთის იმპერია. მაგალითად რუხი ისტორიკოსი ფადეევი თავის წიგნში "სამოცი წელი კავკასიური ომებისა", რომელიც გამოვიღა ფფილისში 1869 წელს რუხულ ენაზე წერღა: "ვინაიდან კავკასიური ქელი წარმოადგენღა ხიღს აზიურ სახელმწიფოებთან მისახვლეღად ღა წარმოადგენღა იგი ხიმაგრეს, რომელსაც იგავღა შავი ღა კასპიის ზღვა, ღაჴყრობა ამ ქვეყნებისა ერთადერთი საჭირო მოვღენაა სახელმწიფოებრივი მნიშვნეღობისა მხრივ".

ისტორიკოსი ენიკოლოპოვ თავის წიგნში "ჴუმკინი საქართველოში", რომელიც გამოქვეყნღა ფფილისში 1938 წელს რუხულ ენაზე წერღა:

" ცარიხტული რუხეთის მიერ საქართველოს დაპყრობის შემდეგ, რომელხანც შეეძლო გიანი მიეყენებიათ ახალი ხელისუფლებიხათვის გადასახლებული იქნენ საქართველოდან. ეს ბედი გაიზიარეს ბაგრატიონთა დინასტიის ყველა წევრებმა და მათი მომხრეებმა"-ო.

იმპერატორ ალექსანდრე პირველის მანიფესტი 1801 წელს საქართველოს რუხეთთან შეერთებაზე და რუხეთის საიმპერიო მთავრობის მოქმედებაზე საქართველოს მიმართ არ უარყოფენ არა თუ ქართველი ისტორიკოსები, არამედ რუსი ისტორიკოსებიც კი. მაგალითად საქართველოს დაპყრობაზე და მის ანექსიაზე მოწმობს რუსი ისტორიკოსის კოვალევსკის აღიარება, რომ " ბოლოს და ბოლოს იმერეთინაბიჯიდან ნაბიჯამდე, დაწყებული ხელან ხემდე დაპყრობილ იქნათ".

როგორც თავიდან აღვხიძხეთ, 1801 წლის სექტემბრის 12 -ს გამოქვეყნდა იმპერატორ ალექსანდრე პირველის საქართველოს სამეფოს გაუქმების და მისი რუხეთთან შეერთების შესახებ. ეს მანიფესტი ცფილისში გამოქვეყნდა ნახევარი წლით

დაგვიანებით და დიდი ხიფათილით. მანიფესტი
ქაკითხული იყო ფილიხის ხიონის ხაკათედრო
ცადარში. ცადარი შემორცემული იყო მრავალრიც-
ხვოვან რუსი ჯარებით და არცილერიით. ამ უკან
ონო აქცზე ქერდნენ არა მარცო ქართველი ისცო-
რიკოსები ვახცაწგ და დავით ბაგრაციონები, ივა-
ნე ჯავახიშვილი, არამელ რუსი ისცორიკოსებიც
ბუცკოვი, კოიუჩევსკი და პოცცო.

"ქართველები ამ აქციით ისე იყვნენ აღშფოთებუ-
ლნი რომ ბოგიერთმა პირმა პროგრესიული წრიდან
გავიდა ცადრიდან და არ მიიღო ფიცი რუსეთის
ერთგულებაზე. მაშინ გენერალმა კნორინგმა გა-
სცა ბრძანება ურჩების დახაკაციმობლად და
ციხეში მოხაკაცებლად" - ამას ქერს თავის
წიგნში რუსი ისცორიკოსი - ავალემიკოსი დუბ-
როვინი " კავკასიის დაპყრობის ისცორია", მე-3
ცომი, რომელიც გამოქვეყნდა ხანკც - პეცერბურ-
კში 1871 წელს რუსულ ენაზე.

და აი ამ ისცორიულ ფაქცს და ხაკართველოს
ხამეფოს ანექსიას უარყოფს ქართველი ისცორიკო-
სი გიორგი ხაკაპურიძე, რასაც უწინ თვითონ
გმობდა მას.

რუხეთი თეთრია თუ წითელი, რუხეთი რუხეთია, რომელიც ვერ მოითმენს პაფარა ერების თავისუფლებას. რუხი თავის ქვეყანაზე ვერ უვლიდა, მაგრამ არა რუხი ერების დაპყრობის საქმეში რუხეთს გადალი ჟრა ჰყავს. ახე მოეჭვა იგი საქართველოსაც.

ლენინი პოლიტიკაში ღიდი ცბიერი იყო და მან ეს ყველგან გაამართლა. ხანამ საბჭოთა რუხეთი თავს დაეხმობდა საქართველოს, მან პირველ ყოვლისა მოძინჯა საგარეო ნიადაგის სიმყარე.; ამ მიზნით საბჭოთა რუხეთის დიპლომატიამ თავისი მოქმედების ახპარებოდ ისგლისი და ქემალისფერი თურქეთი გახადა... არ იქნება ინცერუებს მოკლებული თუ ავლნიშნავთ, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის დავარგვის საქმეში ერთგვარი ქმედობა მიუძღვის ინგლისის პოლიტიკას, აი ამის ერთი მაგალითი: 1920 წლის ნოემბერს ინგლისის სამეფო მთავრობის პრემიერ - მინისტრმა ლოიდ - ჯორჯმა განუცხადა საბჭოთა რუხეთის ელჩის კრახინის შეკითხვაზე, რომ საქართველოს და მთელს ამიერკავკასიას ის ხთვის რუხეთის გავლენის ხფე-

როდ , ამით ინგლისმა გააგებია საბჭოთა რკხეთს
რომ უკანასკნელი მოახდენს საქართველოს ანექ-
სიას, ამ კონფლიქტში ინგლისი არ ჩაერევა და სხვ.

ლოიდ - ჯორჯი ამ განცხადებას აკეთებს 1920
ელს, და 1921 წლის იანვარს კი იცნო დე - იუ-
რედ საქართველოს დამოუკიდებლობა.

" საქართველოს ცრაგედიაში გაუგებარია არა მო-
სკოვის ვერაგობა, არამედ პოზიცია ინგლისის,
რომელმაც აღნიშნულ ბიროცდმოქმედებას გზა გაუკა-
ფა. ჯერ 1920 წლის ნოემბერში ლ. ჯორჯი საქარ-
თვეალოს ინგლისის ინტერესების გარეშე; ამკარაა
რომ ამ აქვით ინგლისმა საქართველოს პრობლემა
რუხეთის შინაურ საქმეთ აღიარა. იმავე წლის
დეკემბერში საქართველო ერთა ლიგის წევრად არ
დაუშვა 1921 27 იანვარს ჩვენი ქვეყნის სუვე-
რენიტეტის ცნობას წინ აღუდგა და თუ საქართვე-
ლო იურიდიულად მაინც იქნა ცნობილი, ეს მხო-
ლოდ და მხოლოდ საფრანგეთის დახმარებას უნდა
მიეწეროს". (იხ. ევგენი გეგეჭკორი, მცირე
შენიშვნები ლიდ ამბებზე. "ჩვენი დრომა" 1942
წ. მაისი, ნომერი 2 პარიზი).

მაშახადამე, ამ აქტით ინგლისის მთავრობამ ქართველს ხაკითხი ამორიცხა ხაერთაშორისო პოლიტიკის ხუეროდან და შინარუხეთის ხაქმედ აღიარა. ამავე დროს მოსკოვის დიპლომაციამ ფეხი მოიმაგრა თურქეთთან, პირიქით, თურქეთი მოსკოვს მოკავშირედ გაუხდა. ამგვარიად ხაქართველს რ ხპუბლიკა მოექცა ჩრდილოეთისა და ხამხრეთს შორის. მოსკოვმა თავისი ელახციური დიპლომაციით უზრუნველყო თავისი მოქმედება გარანციით, რაც მან მიიღო ევროპაში (ინგლისი) და აზიაში (თურქეთი), რის შემდეგ ხაზჭოთა რუხეთი შეუდგა ხამხედრო ომნიხძიების მიღებას ხაქართველს მიმართ. რუხეთმა ფართედ გამოიყენა თავისი მოქნილი დიპლომაცია და ქემაღისციური თურქეთის მხარდაჭერით ოფის გაუხროლად შევიდა აზერბაიჯანში და დაიკავა იგი. 2 მაისს წითელმა არმიამ ხცადა გადაელახა ხაქართველს ხაზღვარი, მავრამ უშედეგოდ. აზერბაიჯანის მოღალაციური გზით დავავეების შემდეგ შორიგი მხხვერპლი გა ხდა ხომხეთის რეხპუბლიკა. ხაზჭოთა რუხეთმა წინახწარ აამოქმედა ხომხების წინააღმდეგ ხომხეთში მცხოვრები მაჰმადიანები და მოაწყო აჯანყება ეროვნული მთავ-

რობის წინააღმდეგ. ამით იხარგებლა თურქეთმა რატქმა უნდა საბჭოთა რუსეთის დახმარებით და დაიკავა ყარსი და ალექსანდროპოლი. ნოემბრის 1920 წელს სომხეთში შეიქმნა რუსულ ხიშტებზე დაყრდნობილი საბჭოთა სომხეთის " სოციალისტური" მთავრობა. ჯერი მიღვა საქართველოზე. 1921 წლის თებერვლის 11 -ს საბჭოთა სომხეთის მხრიდან შემოიჩინონ საქაქთვოლს საზღვრებში წითელი არმიის ნაწილები და დაბა მულავერში შეთითხნეს ქართველი მოლაღევეებისაგა ნ ეგრედ წოღებული საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის მთავრობა ფილიპე მახარაძის თავმჯღომარეობით. ამ "ახალ" მთავრობაში შევიღნენ თვითონ ფილიპე მახარაძე, ბუღუ მღივანი, ვოფე ცინცაძე, ხერიოყა ქავთარაძე, მამია ორახელთშვილი, მალვა ეღიავა და სხვები.

ამის შემღევ როგორც იქნა საქართველოს მთავრობე თავმჯღომარე ცელეფონით დაუკავშირღა გიორგი ჩიჩერინს რომელმაც უფიფრად განაცხაღა, რომ რუსეთი ამ კონფლიქტში არაფერ შეაში არის და მზად არის გასწიოს შეამღგომღობა საქართველოსა და სომხეთს შორისო. იმავე ღღეს, ცფიღისიხ კარებ-

თა ე.ი. 17 თებუვალს ცვაბახმელასთან გაიძარცა
თა სიხსლიანი და ცხარე ბრძოლა. ამ ბრძოლის დროს
ქართული ეროვნული ჯარებთან, ქართული სახალხო
გვარდიასთან ერთად თავი იხასელეს ქართული სამ-
ხედრო სკოლის იუნკრებმა. 36 დღეს გაგრძელდა
უთანახწრო ბრძოლა ვეებერთელა წითელ რუხეთსა
და თავიხუფალ საქართველოს რესპუბლიკას შორის.

იმ დროს, როცა ქართველი ერი ბრძოლის ველზე
სიხსლს ღვრიდა, ქემალისტურმა თურქთმა უღციმა —
ცუმით მიმართა ეროვნულ მთავრობას დაეცალათ
ართვინის, არდაგანისა და ბათუმის ოლქები. ეს
იყო რათქმა შნდა ბურგიდან მახვილის დაცემა,
რაც იხცორიულად ხივევია ხოლმე ჩვენს იხცორიულ
"მცერს" ჯერ ოხმალეთს, და შემდეგ "განახლებულ"
თურქეთს. ყველაფერი ეს მოხდა მოხკოვის ლოცვა-
კურთხვევით. საქართველოსათვისათვის ძნელი იყო
ორფრონზე ბრძოლა და ფრონცის ხაზის შემოკლების
მიზნით ამ აღგილებიდან გამოიყვანა თავისი ჯა-
რები. მძიმე ბრძოლების შემდეგ საქართველოს
მთავრობამ დახცოვა ცფილისი და ქუთაისში გაემ-
გზავრა. ქართული ჯარი უკან იხევედა ხოელი წეს-

რიგით. მთავრობა ერთხანს ქუთაისში დარჩა, მაგრამ შექმნილი ვითარებისა გამო იძულებული გახდა ბათუმს გადახელიყო. ბათუმში ყოფნის დროს საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარე ნოე ყორღანიასთან ვამოცხადდა ქემალი: თურქეთის დელეგაცია და მოხსოვებს მთავრობას შეეშვათ ქალაქში თურქული ჯარები ვითომდა ხაბჭოთა რუხეთთან ხაზრძოლველად. ეს იყო მხოლოდ აღმოსავლური ცბიერი თურქული დიპლომატია. ნოე ყორღანია ამამზე არ დათანხმალა და გახცა ბრძანება გაედევნათ თურქები ბათუმიდან და მიხი ოლქიდან. გენერლებმა გიორგი მაზნიაშვილმა და ქულუვიძე ბრძანება პირნათლად შეახრულეს და თურქები გაედევნეს ბათუმიდან.

ამგვარად ბათუმი დარჩა საქართველოს. ხოლო ამ დროს როცა ბრძოლაში დაქანცული ქართული ლაშქარი ბრძოლას აწარმოებდა თურქები წინააღმდეგ, ბათუმთან არც იხე შორს, გოდერძის უღელტეხილთან იდგა წითელი კავადერია რუსებისა კიდევ კამაჯ ელობას ხარდლოებით და თითი არ გაუენძრევია.

ბათუმში შეხდგა უკანახკნელი სხდომა

ხრულიად საქართველოს დამფუძნებელი კრებინა, რომლის დადგენილებიხ ძალით ეროვნული მთავრობა ევროპაში გაიხიზნა და დაევალა მას აწარმოოს ევროპაში ბრძოლა საქართველოს უფლებებისათვის.

1921 წლის თებერვალს მოხდაო საქართველოში მუშებისა და გლეხების დიდი აჯანყებაო. თუ ეს ასეა, როგორც ამბობხ საბჭოთა პროპაგანდა, მაშინ ვიხ ებრძოდა შნ დღიხ განმავლობაში მრავალრიცხვოვანი ჩითელი არმია?

დღეხ არა გვგონია, რომ საქართველოში იყო ვინმე, რომელიც გაიზიარებხ ამ ზღაპარხ. საქართველო დაპყრობილია საბჭოთა რუხეთიხ მიერ, რახაც ერთხანხ არ უაყოფდნენ მიხი მეხვეურები. ფილიპე მახარაძე ხწერდა მოხკოვხ ერთხ თავიხ მემორანდუმში, რომ საქართველოში აჯანყებაზე არავინ ფიქრობდაო... ჩვენი შემოხვლა ნამდვილ დაპყრობიხ ხახიათხ აჯარებდაო.

რად დაგვიპყრეხ? ვხვამთ ვითხვახ! ამიხ შემახებ გულწრფელად განაცხადა მეხამე ინტერნაციონალიხ ხხლომაზე მაშინდელმა თვალხაჩინო კომუნისტურმა მოღვაწემ კარლ რადეკმა "რუხეთმა იმიცომ დაიპყრო საქართველო, რომ უზრუნველყო ნავთიხ მიხადგომი გზები".

დამთავრდა ქართველი ხალხიხ ეროვნული ცრაგეღია... მოვიდა რუხეთი, იხე3 რუხეთი ჩითელ მანციამი გახვეული, ხოციალიზმიხა და ხამართლია-

ნობის სახელით უსამართლო გზით, გაიძვერობით და ცბიერობით, თავისი ცერიცორიის უფრო შორს გადაჭიმვის მიზნით და პაქარა ერების არხებობის მოხსობას აცხადებს სოციალიზმის გამარჯვებით. ჩვენ გვგონია, რომ დიდი გზაა სოციალიზმისა და იმპერიალიზმს შუა, რომლის მაქარებელი იყო თეთრი რუხეთი დამ ამ გზას ადგია საბჭოთა რუხეთი, ძველი ლომუნგით: " განუყოფელი, ერთიანი, დიდი რუხეთი". აქ ფერზე არ არის საქმე, საქმე გვაქვს მის შინაარსთან. ხოლო შინაარსი დალადებს იმას, რომ დამოუკიდებელი საქართველოს რესპუბლიკა ცნობილი იურიდიულად ევროპისა და აზიის ქვეყნების მიერ და თვით საბჭოთა რუხეთის მიერ 1920 წლის მაისის 7 -ს დაპყრობილია და მეცი არაფერი.

1976 წლის ყურნალ " საქართველოს კომუნისციბ" ერთერთი ნომერში საბჭოელი პროპაგანდისცი ანუ ცრუისცორიკოსი ვილაც ბჭეგაძე წერდა, რომ საქართველოში იყო "სიხსლიანი" მენშევიკური დიქცაფურაო, აღბად ამ "ისცორიკოსს" მხედველობაში აქვს საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდი. საქართველო მაშინ მოწყობილი იყო ევროპული წესით, პარლამენცარულად, ხადაც წარმოდგენილი იყვნენ ყველა პოლიტიკური პარტიები, იყო ოპოზიციია... პარლამენცარული მოწყობილების დროს ყოვლად მეექვსეობია დიქაფურაზე ლაპაი ავი...

თუ ეს არ იცის ბავშვობა ბრეგაძემ აწი მაინც უნდა იცოდეს. იცის ბავშვობა ბრეგაძემ, რომ ქრისტეს დაბადებამდე ქველს საბერძნეთში ცხოვრობდა დიდი ფილოსოფოსი პლატონი, რომელმაც თქვა რომ შეიძლება იცნო, მაგრამ ზომა უნდა იცოდეს! ხწორედ ეს ზომა აკლია ბავშვობის ბრეგაძის "იხლო-რიულ" კონცეფციას.

განა ცალაძეებით, ხატაპურიძეებით ან ბრეგაძეებით შემოიფარგლება ქართველი ერის იხლო-რიის ფალსიფიკაციორები? არა! ჰოდა, აგერ გამოჩნდა კიდევ ერთი "მეცნიერი - იხლორიკოსი" ვაჭარავა. საქმეში ჩაუხელავი კაცი თუ წაიკითხავს ვაჭარავას "იხლორიულ" კვლევა - ძიებას, დარჩება მთაბეჭდილება, რომ დამოუკიდებლობის დროს საქართველოს თავზე ედგათ მმართველებად ზღაპრული, ცხრათავიანი ბაყბაყ დევები, თორემ რახა ჰგავს ეს?

ვინ დახვრიცა საქართველოს ეგრედ წოდებული რევოლუციური კომიდეცის წევრები: მამია ორახელაშვილი, ბუღუ მდივანი, ძალვა ელიავა, კოჭე ცინცაძე... ფილიპე მახარაძე სახწაულთ გადაურჩა დახვრეცას, სამაგიეროდ მოხსნეს და გაახალღეს მორეულ ციმბირში და იქ მიუჩინეს სამხატვრო. ვინ დახვრიცა ეს ძველი ბოლშევიკები? "ხიხლიან" მენშევიკური დიქცაფერის დროს არავის!

როცა ეს ზემოღსხენებული პირები შემოუძღვნენ საქართველოში ძე- 11 წითელ არმიას და ჩაიღი-
ნეს დიდი ღალატით თავისი ერის მიმართ, დაჰყრობილ
ქართველი მღეროდა:

" საქართველომ გამოზარდა
ოთხი მოღალატე მვილი,
მახარაძე, ელიაშვილი,
ბუღიაძე, ორბელიანი".

ეს ის ბუღიაძე მღეროდა რომელსაც უთქვამს თურ-
მე ხუმრობით თუ ხერიოზულად:

" ია ნე ბუღიაძე ბუღიაძე,
ეხლი ვ ციფლიხე
კომისაროვ
ნე ბუღიაძე".

აუხრულდა ნიჭურა, კომისარი გახდა, მაგრამ არ
დახვალდა დიდხანს ფართაში და მისმა ამხანაგე-
ბმა დახვრიტეს. რა შუაშია აქ ბავსონო ბრეგაძე
და კაჭარავა მენშევიკური "სიხლიანი" ღიქცაფერა?

ღლებ საქართველო ამოძლილია მხოფლიო რუკიდან
როგორც სახელმწიფო და ამას საბჭოელი პროპაგ-
ნდისტი - სტორიკოსები უწოდებენ სუვერენობას.
საქართველოს "სუვერენულ" რესპუბლიკას არა აქვს
ის პოლი ციკური უფლებები, რაც გააჩნია მაგალი-
თად ცამბოვის გუბერნიას.

ეს ხომ სახანცილოა, საცირალი, რომ არ იყოს!

ი. ევრიხელი
მიუნხენი- 1986 წელი.

წერილი
შორეთიდან.

PAR AVION

პატრივცემულ
თანამემამულეებს
26, მაისის ქუჩა
თ ბ ი ლ ი ს ი.

თქვენთვის პატრივცემულ მკითხველო!

კიდით კიდემდე მთელ დედა-მიწაზედ არ არის მეკომუ-
რი, რომ არ სურდეს მშვიდობიანობა.

ხაქ. სოც. დემოკრატიული პარტია მუდამ, ყველგან და
ყოველთვის იღვა ჩვენი პყარა, ზაქრიხციანო ხამშო-
ბლოს ხამხახურში, მცვიცელ იცავდა აღამიანის, ერის
თავიხუფლებას და მშვიდობიანობას, ამ ლოზუნგით და

ამ დროშით მიუძღოდა ის ქართველ ერს, რომლის 85 პროცენტსაც შეადგენდა ხრულ ნდობას და მას მიჰყვებოდნენ უცხოეთშიდ თქვენზედ ძალით დაპორებულნი, ერთგულნი წევრნი ამ პარტიისა ამ წერილით გვხურს "თქმა მართლისა სიმართლისა", ჩვენო ძვირფასო მკითხველო, რადგან სამწუხაროდ თქვენ სიმართლეს არ გაწვდიან და გიმაღავენ, ღლეჯანდელ მსოფლიოს ნამდვილ ვითარებას ხადაც მეფობს ეჭვიანობა, უნდობლობა, ურთი ერთ ხა-
 ყვედური, კინკლაობა, პაფარ პაფარა ადგილობრივი ომე-
 ბი, ბრამდებლობა და შემადრუწუნებელი ცერორი, რომ-
 ლის მსხვერპლნი ხდებიან ხრულიად უდანაშაულო პირე-
 ბი და ხშირად მთელი ოჯახები, განუკითხავად ანგრე-
 ვენ და ხწვავენ, ხოფლებს, დაბეებს და ქალაქებს.

--..--

ქართველ ერს აქვს დიდი წარხული, უზომო ენერგია და გაღვიძებული ცხოველი ინტერესი დემოკრატიულ კულტურულ ცხოვრების წარმოების, მას აქვს უნარი და შესაძლებლობა თვით არსებობის! რევოლიუციის ქარცეხილშიდ დამარხა მან მორჩილების და მონობის უკანასკნელი ნაშთები და ამიერიდან ის სხვას ვერ დაემონება. ღლეჯანდელი მეფად რთული და ბორჯი ხანა ემუქრება ჩვენ პაფარაქვეყანვსაც და მას უყენებს მეფად ხერი-
 ოზულ ამოცანებს გადასატრელათ.
 ქართველი ხალხი ამ ამოცანასაც გამოიყვანს ადგილო-
 ბრივ დაღებითად მის ხასარგებლოთ მხოლოდ შემდეგი პირობების დაცვით: მისი ერთობით, ხულგრძელობით, გამჭრიახობით, მოთმენით და მიგნებული პოლიტიკით. ყოველგვარი პოლიტიკური დაქუცმაცება, დაპირისდაპირება გამორიცხულია, რადგან ის იქნება ჩვენი ერის ცრაგიზმი.

= .. =

არ არის აღამიანი , რომლის ხანუკვარი ოცნება არ იყოს მოლაპარაკებით მშვიდობიანობის საბოლოო დამყარება და შენარჩუნება, ამიჯომ კრემლის ახალი მართვლის გორბაჩევის შეხვედრამ ჯერ მიფერანთან პარიზში და შემდეგ რეგანთან ყენევაშიდ , უდიდესი ინფერესი გამოიჩვია მთელ მსოფლიოშიდ, დახვლეთის პრესამ ხაუკუნის ყაიმის- მაჩვიის ისტორიული შეხვედრის სახელით მონათლა, რომლის მსგავსი ყენევას აღარ უნახავს უკვე ნახევარ ხაუკუნის განმავლობაშიდო. -აღამიანთა მოდგმის ყოფნა არ ყოფნის ბედს ხწყვეცლა ამ ორი გიგანტური სახელმწიფოს ორი წარმომადგენელი, ერთი მხრით მშვიდობიანი დემოკრაფიული ამერიკა, მეორე მხრით კი მსოფლიოს ბაფონობის ხენით შეპყრობილი ცოცალიცარული საბჭოთა რუხეთი.

გორბაჩევი და რეგანი გრძნობდენ მათ უდიდეს პახუხისმგებლობას და ამ შეხვედრის მარცხით დამთავრებას წარუმაცებლობას ორივენი გაურბოდენ, რადგან ის გამოიჩვევლა ამ ორ გიგანტთა შორის დამაბულობის გაძლიერებას და მეხამე ომის საშიშროებას, არც გორბაჩივს აწყობლა პირადათ ამ ისტორიული შეხვედრის მარცხი , რადგან მას ხურს დაარწმუნოს მთელი კაცობრიობა, რომ მისი სახით მხოლოდ მარცო საბჭოთა კავშირია ნამდვილი დამცველი სამართლიანობისა და მშვიდობიანობის , ყენევის მარცხი დაანამაულებლა მთელ საბ. რუხეთს და გაუფერულებლა დიდი პროკავანდით მის თავზედ დადგმულ მშვიდობიანობის დიდებულ გვირგვინის შერავანდედს, ამიჯომ მათ წინდაწინვე შეაჩვიენ ხალხი იმ აზრს, რომ თუ გინდ უბრალო თანხმობაც და დიალოგის გაგრძელება იქნება ერთგვარი წარმაცება და მართლაც ასე მოხლა, მოლაპარაკება გაგრძელებულ იქნება გაზა-

ფხულზედ , გორბაჩევი იქნება რეგანის სცუმარი თუ-
თრ ხახლშიდ. ყენევის შეხვედრებზედ ხაზოგადოთ რჩი-
ვე მხარე იძლეოდა მეყვად მუნქ ცნობებს.

---.---

მშვიდობიანობისათვის მებრძოლი არც ქალი არც ვაცი
არ უნდა დაემორჩილოს ბელის წერას, უიღბლობას, რა-
დგან ეს იქნებოდა მისი უღირსობა, ჩვენი ბედ-იღბალი
ჩვენ ხელთაა, ადამიანის ხელმა შეჰქმნა იარაღის მთე-
ბი და ის იგივე ადამიანის ხელმა უნდა გაანადგუროს
და ხამულამოდ დაამსხვრიოს.

1985 წელს დიდი ზეიმით ჩაყვარდა გამარჯვების წელი,
მაგრამ არ დავივიწყოთ არახოდეს ,რომ ამ გამარჯვე-
ბას შეეწირა მილიონობით ადამიანთა სიცოცხლე, ისინი
დაეცენ ზრძოლის ველზედ იმ იმედით, რომ ეს ხაშინე-
ლება იქნებოდა უკანახკნელი და განუთეორებელი, ჩვენ
უნდა დავრჩეთ ერთგულნი მათი ხსოვნის და ვავრძნობი-
ნოთ ჩვენს მართველებს , რომ ჩვენ შეერთებული ძალით
ადამიანთა ხოცვა-ყლეჯას არახოდეს აღარ დაუშვებთ.

---.---

ამ მოკლე შესავალის შემდეგ ნებას მივცემ ჩემ თავს
დავხვა და გიჰახუხოთ ზოგიერთ ფრიად აქყუალურ ხაკი-
თხებზედ: 1. ვინ ან რა იქვეც დაძაბულობას, უნდო-
ბლობას , არეულობას, ცერორს და ომის ხაშიძროებას.
2. რა რეაქცია გამოიჩვია ან როგორ შეხვდენ დახა-
ვლეთშიდ გორბაჩევისა და ჩვენი თანამემამულის შე-
ვარდნაძის ზეაღხვლას კრემლის მწვერვალზედ.
3. ჯამი გორბაჩევის მოგზაურობისა.
იხტორია-მეცხიერებაა, რადგანაც იგი ხწავლობს

არკვევს და ხელმძღვანელობს მოვლენათა მთელრიგ ფაქტებით. აკეთებს დახვეწებს და გვამცნობს კანცობრიობის, ანუ ცალკე ერის ცალკე სახელმწიფოს ცხოვრებას. ამ მიმართულებით, ამ გზით შევისწავლოთ საბჭოთა რუსეთის ახლო წარსული, განვიხილოთ ფაქტები და ჩვენც გავაკეთოთ უწყუარო შესაფერისი მიუდგომელი დახვეწები.

მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ ყველა დიდ სახელმწიფოებმა იწყეს განიარაღება, გამონაკლისი იყო მხოლოდ საბ. რუსეთი, რომელმაც დღიდან ომის გათავება იწყო სახელობა შეიარაღება და სამხედრო ძლიერების უმაღლეს წერტილს მიაღწია.

საბჭოთა რუსეთის იმპერიალისტურ აღვირ ახსნილ ექსპანსიას საზღვარი აღარ დაურჩა, ის ევლინება მთელ მსოფლიოს, როგორც დიდი ცივილიზაციის და განათლების მაწარებელი ერი, ის არის ლენინის ის ხუთ თვიანი წითელი ვარსკვლავი, რომელიც გზას უნათებს მთელ მსოფლიოს და მიჰყავს კანცობრიობა პროგრესისაკენ რაშიდაც ხერხ ძალით დააჯეროს ჯერ მიხი ჭურშიდ მყოფი დაპყრობილი ერები და შემდეგ მთელი კანცობრიობა, აქედან მიხი ხანუკვარი ოცნების განხორციელება, მსოფლიოს სამყაროშიდ ძალით კომუნიზმის დამყარება და მახზედ ბრძანებლობა, რომლის ახალი მექა მოხვოვი გახდება.

კრემლის ამ ცრუ პროპაგანდამ ნაწილობრივ გახჭრა დახაველეთშიდ ბევრი ცნობილი მოღვაწეები დააჯერეს იმაშიდ, რომ საბ. რუსეთია პირველი სახელმწიფო, ხადაც დაარსებულია ნამდვილი მუშურ-გლეხური ხელისუფლება და ხუფევს, ხრული თავისუფლება, კმობა, თანახრობა და ყველახათვის ნივთიერი კუთილდეობა.

ბოლშევიკურ პროპაგანდით მოხიზლულ მოყადლებულნი
 ინი ხრულებითაც ვერ ამჩნევდენ ცლანქად ჩამოწოლილ
 ბურუხშიდ იმ კვანძის ხიმახინჯებს, რომელსაც ხარჩუ-
 ლად ეღვა განაწამებ ერთა ბედის უკუღმართობა და ადა-
 მიანთა ხულიერ და ხორციელი მონობა.

ევროპა მოღლილ მოქანცული თითქოს ხალათას მიღს მიე-
 ვა მაშინ, როდესაც საბჭოელებს მეორე ომის შემდეგ
 არ შეუწყვეციათ არც ერთ დღეს, არცერთ თვეს, არც
 ერთ წელს ქვეყნების ძალით დამორჩილება და იქ იმუ-
 ლებით კომუნისტური რეჟიმის დამყარება. იხინი აგრძე-
 ლებენ მათ შეტევებს მეთოდურათ მთლიანად მთელ კო-
 ნცინეცხედ. გადავხედოთ აზიას: ჩრდილოეთ კორეია, ვი-
 ეტმანი, კამბოჯი, ლაოსი, სამხრეთ იემანი. ეხლა
 აფრიკაშიდ: ეთიოპია. ანგოლა, კონგო, გვინეია, მო-
 ზამბიკი, მადაგასკარი. ცენტრალურ ამერიკაშიდ: კუბა,
 ნიკარაგუა და სხვა. ავღანისტანი ხალაც მეექვსე წე-
 ლია მიღის სიხსლის მღვრელი ღიდი შეტაკებები, ხა-
 ლხი იბრძვის მისი ქვეყნის დამოუკიდებლობისათვის,
 მათ გვერდშიდ ამოუდგა მთელიმსოფლიო ჩინეთის ჩათვ-
 ლით და ამ მეგრძოლ ერს ეხმარებიან არა მარცხო სი-
 ცყვით არამედ ფულით, ხურხათით და რაც მთავარია ია-
 რალით, რომლითაც ანადგურებენ საბჭოთა ჯარების
 მთელ ხაფანკო ბავალიონებს, ავიანციას და ფეხოსანთა
 ჯარის ღიდ ნაწილებს. მთელი ომის სიმძიმე, რომელსაც
 ხამწუხაროთ ბოლო არ უჩანს დააწვა მარცხო რუხის ჯა-
 რს, რადგან ავღანელი ჯარები იარალით ვადადიან მე-
 გრძოლ თანამემამულე პაციროცთა მხარეზედ, მოსკოვის
 ბრძანებლობა გაბავსონების წადილით უღანამაულო პავა-
 რა ერზე იღვრება ორივე მხრით ახალგაზრდო-

ბის უმანკო სიხხლი. დასავლეთის პასიურობით გათამაშებული რუსეთი მუქარით, დაშინებით, რიხხვით მოსდგა ევროპას და თვით ამერიკასაც შეუქმნა საშიშროება. ახეთ ხაბ. რუსეთის მიერ შექმნილ დაძაბულ მომენტში ცის ცვაწვანობზედ გამომჩნდა სახელმწიფო, დემოკრატიული. რომელსაც არახოდეს არც არავის ცერიცორია მიუხაკუ-თრებია, არც ერთი ერი არ დაუწყრია და მისი ძლიერების პირველობით არავინ არ დაუჩავგრავს. ამ დიდი ძლევა მოხილი დემოკრატიულ სახელმწიფოს სახელია ამერიკა, რომლის დროშაზედ აწერია ადამიანის უფლებების დაცვა და ერთა თავისუფლება. ამ დიადი დროშის დამცველი და მაცვარებელია ამერიკის რაინდი პრეზიდენტი რეგანი, რომელმაც მხოფლოს და კერძოთ ევროპას ჩაკვერია ხული იმედლიანობის და რაკვიმიზმის, აი თქვენ გახანობათ მთკლედ მის მიერ წარმოთქმული სიყყვის მინაარსი ქალაქ ხვრახბურგის ევროპიულ პარლამენტში 1985წელს.

"მე აქ მოვედი რათა გითხრათ, როგორც ყოველთვის ამერიკის ხურვილია ევროპის ერთობა. ძველი და ახალი ევროპა არის ცყუპი დედა-ბოძი, რომელმაც უნდა აცადოს და შეინახოს დიდი კაერთიანებული ევროპა, მშვიდობა, აყვავება, კეთილ დღეობა და თავისუფლები უნდა შეუნახოთ ჩვენს ძვილებს, ჩვენს ძვილიძვილებს და ჩვენს შორეულ შთამომავლობას. ჩვენი მისია მშვიდობიანობის შენახვის ზოგიერთ მემთხვევაშიდ არის უფრო ძნელი და ხაეგებიო, უფრო ძლიერ ხაბჭოთა რუსეთის გვერდით, ჩვენი მიზანია დაფუძნება და უფრო ხცაბილიური მდგომარეობის შექმნა ჩვენს ურთიერთობაში ხაბ. რუსეთთან და ერთად მშვიდობიანი ცხოვრება, ხადაც გაიფურჩქნება იღეა-

"ლები უშიშროების და მშვიდობიანობის, რომლის შენა-
 "ხვაა ჩვენი მთავარი მიზანი და ხურვილი.
 " ჩვენი ქვეყანა არ ეძებს დანაღმოს და ან რაიმე გვ-
 "ლილება შეიჯანოს საბჭოთა სისტემაში და არც რა -;
 "იმე საფრთხის შექმნას, (როგორც ამას ხინდის ყველგან
 "(და ყოველთვის საბ. რუსეთი- რაც იწვევს დაძაბულო-
 "(ბას , უნდობლობას და ომის საშიშროებას-ხაზიჩვენე,
 "მაგრამ იმავე დროს ჩვენ წინააღმდეგობას გაუჩევთ და
 "არახოდეს არ დაუშვებთ მის ცდას გამოიყენოს ძალა
 "რომელიმე ერის წინააღმდეგ და ძალდაცვანებით მიაღე-
 "ბინოს მათი სისტემა.
 "იხინი ვერაფერს ვერ მოიგებენ ვერც ძალის ბატონობით
 "და ვერც სამხედრო ძლიერების ზრდით, მაგრამ შეუძლი-
 "ათ დიდი ხარვეზლობის ნახვა თუ იხინი შემოუერდებიან
 "დახავლეთს, რათა შექმნიონ შეიარაღება და დაღვენ
 "მასთან თანამშრომლობის გზაზედ, მაგრამ იმ დროს,
 "როდესაც ჩვენ ვსაქმიანობთ, რათა დავამყთროთ მო-
 "სკოვთან ნაყოფიერი თანამშრომლობა სხვა და სხვანა-
 "ირი მოსკოვის მიერ შექმნილი ინციდენტები და ხრი-
 "კიანობა , ჩვენ გვაგონებს, რომ ჩვენ ვსაზრდოობთ
 "სულ სხვა გაგებით ვაცობრიობაზედ, ადამიანის უფლე-
 "ბებზედ და ადამიანურ სიცოცხლის პირველ ხარისხოვან
 "მნიშვნელობის მინიჭებაზედ.
 "ჩვენ არ გვაქვს ხურვილი ვინმე ვაიძულოთ , რომ მი-
 "იღოს ჩვენი მართველობის სისტემა, ჩვენმა მართველო
 "ბის სისტემამ, ჩვენმა თავისუფალ დემოკრატიის ცნე-
 "ბამ , ჩვენმა ეკონომიურ საქმიანობამ დაგვანახვა
 "მისი უპირადაცობა-უნარიანობა რათა ფართოთ დააკმა-
 "ყოფილოს მოსახლეობის საჭიროებანი, ჩვენს მოწინა-
 "აღმდეგებს კი შეუძლიათ მათი მოსახლეობისათვის

"მიძღვნა ეკონომიურ ჩამორჩენილობისა, რომელიც სპორტული
 "ლოო ანგარიშიდ ვერ აკმაყოფილებს მათი მოხახლეობის
 "ვერც მაჭერიალურ და ვერც ხულიერ მიხწრაფებებს.

" ჩვენ ვართ თქვენ გვერდშიდ რადგან, როგორც თქვენ
 "იხე ჩვენც ვართ ერთგულნი დახავლეთის ცნების: თა-
 "ვისუფლება, დამოუკიდებლობა, მშვიდობიანობა და
 "არავის არ მივცემთ უფლებას ამის არ დაჯერება დაე-
 "ჭვიანებაშიდ. ევროპა ძვირფასო ევროპა, შენ ხარ და-
 "რაჯი დახავლეთის ხაუნჯის, აზროვნების და კულტურის,
 "შენ შვი მიხი იღვალეები და რწმენა .

"თქვენ ქმნით ახალ ევროპას, მზად მყოფს ახალ ხაუკრ-
 "ნის მიხალებათ, რომელსაც ჩვენც ვიზიარებთ და ვარს
 "როგორც ყოველთვის მუდამ თქვენთან.

პრეზიდენც რეგანის ხიფყვიდან ხჩანს ხრულიად აშკა-
 რად რომ ამინდი გამოიფვალა და რუხეთის თვით ნებობას
 ხაზღვარი ეღება. გათავდა ხანა ხაბ. რუხეთის მიერ
 ერების ხელშიდ ჩაგდება დაუფლება, დაპყრობა და და-
 მორჩილება. კაცობრიობამ, როგორც იქნა შეიგნო, რომ
 მლოთიანობის მეთაური და ომის ხაშიშროების შემქნელი
 ხწორედ ხაბ. რუხეთია და არა მის მიერ დაღახრულ და-
 დანაშაულებული დემოკრაფიული ამერიკა, რომელსაც
 გულწრფელათ ხურს მშვიდობიანობა და მას თავგამოდე-
 ბით იცავს.

ევროპის კომუნისტურ პარციების მეხვეურებმაც, რომლე-
 ბხაც მოხკოვის ფახციხ წინაშე ჩოქვით მეხლები ქონდათ
 გადაღლეცილი , დედათა- დედა მოხკოვის მორჩილებიდან
 თანდათანობით გამოდიან, რადგან მოხკოვის მხარ-დაჭე-
 რით მათ ამრჩეველთა ნდობა დაჰკარგეს და არჩევნებშიდ
 დიდი მარცხი განიცადეს, ბევრ ქვეყნებშიდ მოხკოვის
 მხარ დაჭერა არ დაჭერის გამო ერთმანეთსაც კი დაე-

რიენ იარალით, მაგალითად სამხრეთ იემანშიდ მიღობ
 ამ ნიადაგზედ ნამდვილი სამოქალაქო ომი და სხვა.

ერთი სიფყვით, როგორც დასავლეთშიდ იხემრავალ ქვე-
 ყნებშიდ თავდება მოხკოვის წინაშედ ღონმიხდილობა,
 მარცხიანობა და კანკალ ცახცახი.

მლიერ ამერიკას +მლიერი ევროპა = მშვიდობიანობას.

ეხლა პახეხი მოკლედ მეორე კითხვაზედ- ევროპაში მე-
 ეჩვიენ და განმეკვიცდა იხ აზრი, რომ საბ. თვალ უჩვლე
 ნელ წითელ იმპერიას განაგებს დაავადებულ მოხუცთა
 თაობა, რომლებსაც ორი კაცი უდგია გვერდშიდ, რომ არ
 დავარდენ და ხშირად ყრილობებზედ "მათ მიერ დაწერილ"
 მოხსენებებს სხვები კითხულობდენ. ერთი აქაური ყუ-
 რნალიხცის თქმით "იხინი, რომ შენობები იყვენენ ყვე-
 ლანი დასანგრევი არიანო" და აი. მიფერანს ხაფრანგე-
 თშიდ ეჩვია ახლად დანიშნული გენსეკრეტარი ხრულიად
 საბჭოთა კავშირის ბაფონი გორბაჩევი, მეუღლით და
 მის მიერ ახლად დანიშნული საბ რუხეთის საგარეო სა-
 ქმეთა მინიხცრი ჩვენი თანამემალულე ედ. შევარდნაძე,
 (რომლის გვარი ვერ იქნა და ხწორად ვერ გამოთქვებს
 ფრანგებმა). გორბაჩევმა თავის საამური გარეგნობით
 ჩანმეულობით, ღიმილით ყველანი მოხიბლა, მიფერანი მის
 მიერ ახლად დაწერილ წიგნშიდ გორბაჩევს იხსენიებს
 და ახახიათებს, როგორც ჭკვიან, მცოდნე, ღიმილით
 აღსავსე პოლიტიკურათ შორს მჭვრეტელ დიალოგის მო-
 ყვარულ პიროვნებათ.

მისმა მეუღლემ აღფრთოვანებაში მოიყვანა აქაური ყუ-
 რნალიხცები, თავის ხილამაზით, იშვიათი გემოვნებით
 ჩანმულ დახურული, მდიდრული ბეჩვეული ქურქით, მე-

დამ ღიმილით და ჭკვიანური საუბრით, მან ხრულვებით არ მოიხურვა ადათის მიხედვით სკოლების და სბავში ბაგეების დათვალიერება. მან ხთხოვა ქალბაფონ მიფერანს მისთვის ეჩვენებინა ცნობილ დიდ მკერავთა სახლები მათი კოლექციები და მნეკენების მიერ ამ კოლექციების ჩვენება, რომლითაც ის ფრიად კმაყოფილი დარჩა და ორი ყველაზედ განთქმული მკერავთა სახლების მეხაკუთრები თავიანთ კოლექციებით და მანეკენებით მოსკოვს მიიწვია, მას აქაურმა ყურნალისცებმა რუხეთის "ცარინა" შეარქვეს სახელათ.

ეხლა ჩვენ თანამემამულეზედ, მას ძალიან თბილად შეხვდა აქაური პრეხა, აი როგორ ახახიათებენ მას ფრანგი ყურნალისცები" კაცი ხამხრეთელ ციპის, მის ახალ გაზრდა სიმკაცრიურ სახეს უხდება ნაადრევად გათეთრებული თმა და ოი ხაკვირველებავ მის სახესაც არ შორდება ღიმილი, ალბათ ეს ახალი ამერიკული მიმბაძველობის გორბაჩეული სტილია, კრემლის მართველების მოყამულ მოწყენილ სახეების შემდეგო" ვრცლათ გვანობენ მის ბიოგრაფიას და გაკვირვებას გამოთქვამენ თუ რაფომ ეს საგარეო საქმეებშიდ ჩაუხედავი გამოუცდელი კაციდან იშნა ახეთ დიდ საპასუხისმგებლო ადგილზედო. ამას ახე ხხნიან, გორბაჩევის ხურვილია საბჭოთა რუხეთის ყველა საქმიანობა აწარმოოს მხოლოდ მან, ამისათვის მან აირჩია მისი მეგობარი შევარდნაძე, რომელიც ყველა მის ნება-ხურვილს მორჩილებით შეახრულებს. ეხლა როგორ შეხვდა რუხის ემიგრაცია შევარდნაძის საბ. რუხეთის საგარეო მინისტრათ დანიშვნას. ერთ დროს ძლიერ პრავალ რიცხოვან რუხულ ემიგრაციამილ თავს იყრიდა ძველი რუხეთის ინტელიგენციის ნა-

ღები აღარაა, იხინი უშვებდენ ორ ყოველ დღიურ მკვლად სერიოზულ დიდ გაზეთს, ეხლა კი უშვებენ მხოლოდ ერთ კვირეულ გაზეთს საფრანგეთში, ხალაც ხქერენ უმთავრესად ეგრედ წოდებული დიხიდანცები. აი როგორი დეკლარაცია გააკეთა შევარდნაძეზე ცნობილ დიხიდანცმა ზინოვიძემ, რომელმაც ამბობენ, რომ ის შვილიშვილია ლენინის თანამგზავრ ზინოვიძის, რომელიც შემდეგ ხვალინმა დახვრიცა.

მაშ მოვუხმინოთ მას: "ჩემო რუხეთო(მხედველობაშიდ ჰყავს ველიკორუხები) კვლავ შენ ბედს განაგებენ, ებრაელები. და არა რუხი ერების შვილები, ამათი ბანდა გჩაგრავს შენ და გიკეთებენ კვლავ ექსპლოატაციას, სახელდობრ საქართველოს ყოფილი ჯერ პირველი პოლიციელი, შემდეგ გენსეკრეტარი საქ. კომ. პარტიის ეხლა კი სრულიად საბ. რუხეთის საგ. საქმეთა მინისტრი სიხხლიან ხვალინ, ბერიას თანამემამულე შევარდნაძე, სრულიად უცოდინარი ამ დარგშიდ. ის კიდევ უფრო შორს მიდის, თვით გორბაჩევს და გრომკოსხაც არ აღიარებს სრულ ახ პროცენციან რუხათ.

---.---

პრეზიდენც მიცერანმა გორბაჩევი ფრანგული ხელ გამლილ მახპინძლობით მიიღო. ცნობილია, რომ საფრანგეთი აღარ არის ქვერი აცლანციკის პაქციის და არ შედის ოცანში, მაგრამ მხარს უჭერს ამ ორგანიზაციას, საფრანგეთი არ იზიარებს აგრეთვე "ვარსკვლავთა ომის" ხვრაცეციას და ეთიშება პრ. რეგანის ამ მიმართულებას. გორბაჩევს ხქორედ ეს ხამხედრო ცეხნიკის უკანახკნელი მიღქევები ამერიკისა, რომელიც ცნობილია "ვა-

რსკვლავთა" ომის სახელით მოხვეწებას არაძლევს მის ფიქრი და ოცნებაა როგორმე საფრანგეთი საბოლოოთ ჩამოაშოროს ამერიკას და ამ კოზირით ხელშიღ შეიძლება რევანს მოაძლევინოს განაგრძოს შეიარაღება და მზად ყოფნა "ვარსკვლავთა ომისათვის". მაინც რაფომ ასეთ თავ გამოღებით ებრძვის გორბაჩევი ამერიკის ამ ახალ ხტრაფეგიას და მის ხიხრულეშიღ მოყვანას? ეს იმიფომ, რომ ამ ახალი იარაღით, რომელიც მიუწლომელი და შეუბლოლავი იქნება, საბჭოელების მთელ სამხედრო ძლიერებას თითქმის არარაობამდე დაიყვანს .

მიფერანმა , გორბაჩევს რუხული"აფკავრით" უპასუხა და განუცხადა, რომ ის რჩება ამერიკასთან. გორბაჩევის ცდამ ჩაილულის წყალი დალია, მაგრამ საბოლოოთ მაინც გამოაქვეყნეს ზრდილობიანი ოფიციალური ცნობა, სადაც ნათქვამია " მოლაპარაკება ჩაფარდა მეგობრულ ფორმეშიღ ფრიად აქფუალურ ხერიოზულ საკითხებზეღ და გრძელდება უფრი დაბალ საფეხურზეღ" მიფერანმა თანხმობა განუცხადა გორბაჩევს მის მოსკოვშიღ მიპაფციეებაზეღ. გორბაჩევი ძლიერ გააბრაშეს და მოთმინებიდან გამოიყვანეს ურნალიხფებმა მის საპაოიფვემულოთ გამართულ ბანკეფზეღ ქალაქის თვთმართველობაშიღ, სადაც მას მოხთხოვეს ავლანისფანიდან ჯარების გამოყვანა, ჰლხინსკის ხელშეკრულების დაცვა, ებრაელების გამოშვება საბ. კავშირიდან, სახაროვიხა და საზოგადოთ პოლიფიკურ ფუხაღთა განთავიხუფლება.

გაჯავრებულმა გორბაჩევმა ხელი დაჰკრა მაგიღაზეღ და განაცხადა ესაა ჩვენ შინაურ საქმეებშიღ ჩარევა, რომლის უფლებას მე თქვენ არს ღროს არ მოგვემთო, ის აღარ ვავღა მომღიღარ გენხეკრეფარს.

ყენევაშიდ რეგანი და გორბაჩევი ერთმანეთს ძალიან
 თბილად შეხვდენ. ყენევის შეხვედრის ამბებმა პრესა-
 შიდ დიდი ხიბნულით გამოყოფნეს მოკლედ ფაქტი იხაა,
 რომ ეს შეხვედრაც ჩაფლავდა, გორბაჩევა მიზანს
 ვერ მიაღწია და დათანხმდა რეგანის მიერ მის ვაში-
 ნგვონშიდ მიწვევაზედ მოლაპარაკების გახაგრძელებლათ.
 დანარჩენი თქვეც იცით თქვენი პრესიდან, ხადაც, რო-
 გორც ყოველთვის აღანაშაულებენ ამერიკას და არ გიმა-
 ლავენ ყენევის შეხვედრის ნაწილობრივ მარცხს ("პრა-
 ვდა"-- "იზვესტია"და სხვა.)

ამერიკამ დიდი პაფივიით მიიღო მისი პრეზიდენცი, კო-
 ნგრესმა ხადაც რეგანის პარტია უმცირობაშია უყო-
 ყმანოდ დაამტკიცა მის მიერ წაყენებული "ვარსკვლავთა
 ომის" ბიუჯეტი, რაც იმის გამომხაფველია, რომ მთე-
 ლი ამერიკა მხარშიდ უდგია მის პრეზიდენცს და აღა-
 ხფურებს მის გეგმას.

--..--

ერთა განთავისუფლების ხაქმე დლითი დღე იმარჯვებს.
 თავისუფლების ხურვილი იფაცებს მთელ ვაცობრიობას,
 ამიფომ მისი ბეალხვლა გრძელდება, ის ამოქსოვს წა-
 რმფაცი სხივებით მსოფლიოს ცაზედ, დაპყრობილ ერთა
 განთავისუფლებას და გახდება ხაუცხოო მახარობელი.
 ეროვნული მოძრაობა უძლეველია, რადგან იხაა
 ი ს ფ ო რ ი უ ლ ი ა უ ც ი ლ ე ბ ლ ო ბ ა.
 ამერიკა და ევროპა ამ აზრს იცავენ და ჩვენდა ხა-
 ბედნიერთ ამ მიმართულებით იბრძვიან.

--..--

ლევან ფალავა.

ვინ ვის საქმეს აკეთებს.

1921 წლის 25 თებერვლიდან, როდესაც ლენინის მიერ ვამოგზავნილი დამშუელი ბრბო საქ. დემოკრატიულ რე-
სპუბლიკას მუხანათურად თავს დაეხსა და უთანახსორო
ბრძოლაში საქ. დემოკრატიული რესპუბლიკა დაეცა, ბო-
ლშევიკური პარტიის მთავარი ყურადღება იქნა მიქცე-
ული დამოუკიდებელი საქართველოს და ს. დემ. პარტი-
ის ლანძვრა გინებისაკენ. მიუხედავად იმისა, რომ
თავისუფალი საქართველო ითვლიდა 16 სხვა და სხვა
პარტიებს. დამ. საქ-ის და ს. დ. პ. დამცირებისათვის
იქ ყველა კარები ღია არის, მათ ხელშია ყოველგვარი
სამუალება ხიმართლის ფალსიფიკაციისა, რომლებიც
ხშირად ყოველგვარი სამეცნიერო შრომის დაცვის გარე-
შე საქ. მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი ქვერები
ხდებიან. მაგალითათ გ. ხაჭაპურიძე და სხვები. იხინი
უზრუნველყოფილია ეკონომიური სამუალებებით, სახელ-
მწიფოს ხრული მხარის დაჭერით, მაღალი თანამდებობე-
ბით და ყოველგვარი პრივილეგიებით, უზრუ-
ნველად ცხოვრებისათვის. ცხადია, რომ ბოლშევიკები
ქართულ დემოკრატიულ პარტიათა ერთიანი ფრონტის შე-
ქმნის წინააღმდეგ ყოველგვარ ზომებს მიმართავდენ
და საუბედუროდ მიზანსაც აღვილად აღწევდენ, მაგალი-
თად ოკუპაციის დაწყების პერიოდში 1921წ. 15 და 16
მარცხ ბათუმში მათ შეხძლეს ნაც. დემ. პარტიის მთა-
ვარი კომიციეტის ყრილობის მოწვევა, რომელზედაც ეხსრე
ბოდენ სამაშრო და ხარაიონო ორგანიზაციების წარმომა-

დგენლები, ხალაყ პარტიამ დაადგინა თვით ლიკვიდაცია, მაგრამ ერთმა ნაწილმა პარტიისა ყრილობის დადგენილზე: გა არ გაიზიარა და გაყვა დამოუკიდებელ საქართველოს მთავრობას უცხოეთში, ხალაყ დაარსებს საქ. ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიის ხაზღვარ-გარეთელი კომიციეტი, რომელთა სიას ამშვენებდენ დიდი ქართველი პაწრიოციები, დამოუკიდებელ საქართველოს გამოცხადების აქციური ფუძე მღებენი, საქ. დამფუძნებელ კრების თავჯდომარე პროფესორი ექვთიმე თაყაიშვილი, თავისუფალ საქართველოს კონსტიტუციის მთავარი ავტორთაგანი, ნ. დ. პარ. ლიდერი ბაწონი გიორგი გვაზავა, ეროვნული მთავრობის იურიდიული საქმეების მრჩეველი ბაწონი ივანე ზურაბიშვილი და შემდეგში უფრო გვიან ჩამოსულები ბაწონები: ხვ. კელია, ალ. ახათიანი, ელ. პაწარიძე, ხევ. ჭირაქიაძე და ხხვეები.

იქ დარჩენილებიდან ვინაყ გაიზიარა მთავარი კომიციეცის დადგენილება მონახეს გზა თანამშრომლობისა ბოლშევიკურ მთავრობასთან, მაგალითად გეორგე ქიქოძე, ნოღია, ციხვარიშვილი, შარიქიაძე, ხალიაშვილი, ბერიძე და ხხვეები. მაგრამ ხალმა ნაწილმა, აიხხა იარალი და ჩადგა ეროვნულ გამანთავისუფლებელ ბრძოლაში ხხვა ანცი ბოლშევიკურ პარტიებთან, ერთიან ფრონცში.

1923 წ. აგვისტოს ბოლშევიკებმა კიდეყ ხხადეს მთავარი კომიციეცის ხახელით მოეწვიათ კონფერენცია და გაეთამაშებიათ სრული ლიკვიდაციის კომედია, მაგრამ უშედეგოთ, რადგან ერთხელ არჩეული ანცი ბოლშევიკური მოძრაობის ერთიან ფრონცში ჩამდგარნი დაადგენ ეროვნული თავისუფლების მეზრძოლთა გზას და მიიღეს აქციური მონაწილეობა 1924 წლის აგვისტოს ეროვნული აჯანყების, როგორც ორგანიზაციაში იხე მის მიმდინარეო

მაშინ ხაერთოდ 1925 წლიდან 1933 წლამდე დაპატიმრებული და გადახახლებულთა ბრალდებები მეცად სცანდან-რიული გახდა: მენშევიკი, ტროცკისცი, მემარჯვე, ბუ-ხარინისცი და ზეცი არაფერი, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში 1932 წლის ქუთაისელ ახალგაზრდათა ჯგუფის: გაბუნია, ჭეიშვილი, ხახოკია, გვახალია, და-ძმა ან-ჯაფარიძეების დაპატიმრებას, რომლებსაც მუხომინის-ტობას აბრალდენ.

ქართული ემიგრაციის გამოსვლის დღიდან ბოლშევიკებმა მათი ერთი მეორეზე გადავიდნენ და წახიხინება დაი-ხახეს მიზნით, რადგან ეშინოდათ, რომ არ შექნილიყო ერთიანი უანხალი ფრონტი, რომელიც აუცილებლად ქა-რთველი ერის მორალზე იმოქმედებდა და 26 მაისის აღდგენის იმედებს გაუორკვეებდათ, ამისგან, თავიდანვე უამრავი პროვოკაციები თან გამოაყოფეს, როგორც ჯაშუშები, მაგალითად გეგელია, კობახიძე, მალლაკე-ლიძე, ყრუაშვილი, მემარეიშვილი და ბევრი სხვები, რომელთა დახახელება ჯერჯერობით ხაჭიროდ არ მიგვა-რჩია. არავისთვის ხაეჭვო არ არის, რომ ბოლშევიკე-ბმა იზიარებენ ქსელში ემიგრაციის ნაწილი აღვილად გა-აბეს და ვეშაპელი სრულებით თავის მხარეზე გადა-იყვანეს. დამოუკიდებლობის აღდგენა, როგორც მთავა-რი მიზანი ემიგრაციის წამოსვლისა ბოლშევიკებმა შეაფვლევინეს რეჟიმის ხაკითხით და დააწყებინეს დამ. ხაქართველ-ის და სოც. დემოკრატიების გინება და იმეორებდნენ ყველა იმ სიხუელელებს, რახაც მათ ბო-ლშევიკები აბრალდენ, მაგალითად ხამმოძროხ გა-ყიდვას, ტერიტორიის დარეუქებას, ამკურიალისციების აგენციობას (და სხვა), რა თქმა უხდა ემიგრაციის დიდი ნაწილისათვის ცხადი იყო, რომ რეჟიმის ხაკითხი ემი-

გრაფიის საქმე არ იყო და ამ ხაკითხის გადამწყვეტი
იქნებამხოლოდ მომავალ თავისუფალ საქართველოს დემოკრა-
ტიული გზით არჩეული უფლებამოსილი პარლამენტი.

ყველაფერი ავადმყოფობის მორჩენა შეიძლება გარდა სი-
ბრიყვისა, წარიღლი თავი ხავხეა სიწარიღლით" ბოლშე-
ვიკების შეუწყვეტელ ვიწების ხერხმა ამ ხენით შეპ-
ყრობილ ზოგიერთ პირთა თავშიდ ნახევრად დამპალი გადა-
ხაყრელი ნაყოფიც კი გამოიღო და ეხლა ვილაც ჭკუა
მცღარ დ. ლოლაბერიძის "მოგონებებს" აქვეყნებენ და
მის ფიქიურად დაავადებულ თავში მოშულილ ქლახის
ყუმბარებს გვიძენებს.

პირველად ეს უგნური, უღლეური "მოგონება" აწ განხვე-
ნებულ პოლიტიკურ მოღვაწის, ყურნალ "ვერია"ს ხელ-
მძღვანელ ბ. ელისო პაფარიძეს გლახცებს დახაბეჭდათ,
რომელმაც განაცხადა: " ეხლა ის გვაკლია, რომ გიყე-
ბის ნაცოდვილარი ვბეჭდოთო".

ელისო პაფარიძის შემდეგ ეს " მოგონება" იხეთ ვინმეს
ხელში ჩავარდა, რომელხაც ლანძღვა გინება ბრძოლის
მიზნად გაუხდია და სიგლახე გამირობალ. გაბ. "ივე-
რია"-ში თავისებური კომენტარიებით, რომ დ. ლოლაბე-
რიძე უაღრეხად განათლებული, მეჯალ ღიდი ცივილიზა-
ციის ადამიანია და ავადემიური ცოდნის პიროვნებაა და
სხვა. აქ ხაკვირველი არაფერია, ქამელეონი ფერს ადვი-
ლად იცვლის, ყურნალ "ივერია"-ს რელაქტორი, რომ
ადვილად ჩამოსხულიყო ხაფრანგეთში თურმე სოციალ დემო-
კრატიც კი გამხდარა სხვა, რომ არა ვხთქვათ რაიმე
ახეთებს ჩვენშიდ " შკურნიკ"-ებს ემახდენ. საქმე ის
არის, რომ გაბ. "ივერია"-ში გამოქვეყნებულ ვაი"მო-
გონება"-ს ბაზარი გამოუჩნდა და მიუნხენის რადიო
"თავისუფლება"-ს ქართული ხექციის რელაქტორმა მისი

ინტეგრალური გადაცემა მოახდინა აღმათ " იხსორიკოს
ლიტერატორის " ავტორიტიტული ახსნა განმარტებებით,
რომელსაც ამ ბოლო ხანებში " უღიღესი აღმორჩენები"

აქვს ლიტერატურულ ფრონტზედ და გვაუწყებს " ნუ შეგა-
მინებს მგობანო მთიდან ბლავილი ხარისა"-ო ი ლ ი ა
ჭ ა ვ ჭ ა ვ ა მ ი ხ ა თ ვ ი ხ მიუწერია, აქ კი
შეგვიძლია უთხრათ ავტორიტეტურად " რწყილს აქლემად
გადააქცევს ეშმაკისა პირ ხაფერი" ზედ გამოჭრილი
იქნება და თუ იმახაც დაუმატებთ , რომ " ხამს მო-
ყვარე მოყვრისათვის თავის ჭირის არდამრიღად" რაღაც
იხეთი ყოფილა , რომელსაც არც თავი აქვს და არც ბოლო
გვამოდვრავს რუხთაველი ხოლო აქ იხივ იგულისხმება

შებრუნვით: ვინც ჭირში თავს გამოიზოგავს და ხამვე-
ლად არ მოგივა- არ არის შენი მოყვარე. ხოლო ვინც
ჭირში ჩაგაგდებს - იგი მტერია შენი." პირდაპირ რა-
ღაც ახალი მოღის ლიტერატურის ფილოსოფიური აღმორჩენაა
გინდა გაიგეთ გინდ ნუ გაიგებთ, მას ახე მიაჩნია და
რა მნიშვნელობა აქვს ჩვენ ხწორედ გავიგებთ თუ მახა-
ვით უკუღმა. აქ მხოლოდ ერთი სიწყვა არის, რომელიც
ახალ ქართულში არ იხმარება და თუ იხმარება არა
იგივე მნიშვნელობით, როგორც ის იხმარებოდა ძველ ქა-
რთულში ეს არის სიწყვა " ხამს" რაც ძველად ხშირად
იხმარებოდა და ქონდა რამდენიმე მნიშვნელობა; ახლო-
ბელი, განუყრელი, განუყოფელ, უერთგულეს, გულთადი
შეგობარი და სხვა დანარჩენი სიწყვები ჭაუპისა დღე-
საც ხმარებაშია და ყველახათვის გასაგებია.

თუ "ხამს" მაგივრად ჩახვამთ მის მნიშვნელობის გა-
მომხატველ სიწყვას ნახავთ, რომ ყველაფერი აშკარა
და სხვანაირად იმ ნაირად და ამ ნაირად ეს მხოლოდ
" კუმ ფეხი გამოხწია მეც ნახირ ნახირო" არის და მე-
* გ-ნ კამიას გადაცემა 15-11 84 წ.

ცი არაფერი, ამის ცოცხნისათვის ბევრი არ არის ხა-
ჭირო გარდა ლექსიკონში ჩახედვისა, რომელიც ადამი-
ანს აამორებს ხიხულეები ხწეროს. ამით რომ ვმაცო-
ფილდებოდეს "ლიცერაცორ-იხცორიკოსი" შეიძლება გვა-
თქვა, "ერთი აღიღეთა ღვდელხაც შეცდამ" და ხელს ჩა-
ვაქნევდით, მაგრამ ვიღევ უფრო მეტი, ალბათ "იხცორი-
ულად" დაამცვივა, რომ აქ განხვევებული იხილორე მა-
ნწკავა, თურმე სოც. ფედერალისცი ყოფილა და აი რა
აღმოუჩენია იხცორიკოს "რომელიც "იხცორიული ხაბუთე-
ბით" გვახწავლის " თავისი მრწამსით იგი იყო სოციალ
ფედერალისცი და ამ გვარად ეროვნული გეზი მისი მო-
ღვაწეობისა იყო სრული ნაკვები ილიას ეროვნული იდე-
ათა და პროგრამით. "აქ დმეროს უნდა თვხოვოთ და გვი-
ფაროს ამ უვიცობის "თაიგულიდან" თუ ჩვენ არ შეგვიცო-
დებს თბილისის უნივერსცეცი მაინც შეიცოდოს და ასე
" უნივერსალურად განათლებულ" ლიცერაცორ იხცორიკო-
ხებისათვის" კარები დაკეცოს. ვაი ხაწყალო ილია, ვა-
ყა და იხ. მანწკავა. მაგრამ "ერთი ძალა, რომელიც
გვაიძულებს ყველაფერი ავიცანოთ, რომელხაც ხამშო-
ბლოს ხიყვარული ქვია" ამიცომ ძნელი განსაგებია და-
ცოვო შენი ხამშობლო, დედამა, ცოლშვილი, ნათესავ
მეგობრები იმიცომ, რომ აქ ხაქ. დამოუკიდებლობის
პერიოდი და სოც. დემოკრაცები აგინოთ რაღაც არა ნო-
რმალურია თუ მეტი არაფერი შეგეძლოთ იქ ამისათვის
იქნებოდით. უზრუნველ ყოფილი და დიდ ჯილდოსაც მი-
იღებდით. რით ავხხნათ ეს? ალბათ იმით, რომ თქვენ
აკეთებთ იმას რაც საბჭოელებს უნდათ და რაც თქვენ
წერილში აშკარად არის ნათქვამი. იქ თუ დარჩებოდით
დამოუკიდებლობისა და სოც. დემოკრაცების გინებინათ-
ვის ფულს რამდენხაც გინდოდათ მოგვემდენ, აქ ჩამო-

დით და იმავე გინებისათვის ამერიკელების მოხელე გა-
ხდით და ამიწმომ პოლიციურ ემიგრაციიდან თქვენი ^{განთავსების} ~~განთავსების~~
გაყრილია, რადგან ვინც მის საქმესთან ერთად ჩვენს
საქმეს არ გაგვაკეთებინებს საერთო არაფერი გვაქვს.

ჩვენ ამ ნიადაგზე ამერიკელებთან ხელშეკრულებას ვი-
გვექონდა დაღებული 1952 წელს, რომ ბოლშევიკების წინა-
აღმდეგ ბრძოლაში და საქართველოს დამოუკიდებლობის
აღდგენაში ერთად ვიბრძოლებდით, თქვენ კი გვექართუ-
თებთ იმას რაც ამერიკელებს უნდათო, ჩვენ ვი იხ გვინდა
რაც დამოუკიდებლობა აღდგენილ საქართველოს უნდა, მა-
გრამ ამისთვის მსხვერპლის გაღება არის საჭირო,

"საიდან ხადაო წმინდა ხაბაო" თქვენი ცოლვა იმას
ქონდეს ვინც თქვენ საქართველოს დამოუკიდებლობისა და
სოფ. დემოკრატიების გინება ეროვნულ საქმედ ჩაგიღვეს
თავშიდ და ამით ბოლშევიკების წიხქვილზედ წყალს უხ-
ვად ახხამთ, მათ თქვენ ჩვენი პერიოდის და ჩვენი პა-
რტიის გინებაში ვერ აჯობებთ, მაგრამ თქვენი აქ ამ
მიმართულებით ბოლიალი მათ ხციმულს აძლევს და აი გაზ.

"კომუნისტი"-ს 1985 წლის 22 დეკემბრის ნომერში გა-
მოქმედაურენ კიდეც გრ. ყვანიას წიგნის "საქართველოს
სინამდვილე და ბურჟუაზიული ფალსიფიკაციორები"-ს რე-
ცენზიის სახით, რომელსაც ჰქვია "საჭირო საყურადღებო
ნაშრომი" რომელშიც ბოლშევიკები ღოლაბერიძის და მის
ავანჩავნის ენით გვაგინებენ და პირდაპირ "ფერი ფე-
რხა და მაღლი ღმერთხა" მოგაგონდება. ხად იწყება გაზ.

"ივერიაში" დაბეჭდილი ვაი" მოგონება" და თქვენს მიერ
მისი ქრახილიაცია ან ხად თავდება ბოლშევიკების მიერ
დამოუკიდებლობისა და სოფ. დემოკრატიების გინება კა-
ცმა არ იცის, მაგრამ მიზანი ერთი და იგივეა და მდ-
გომარეობს ემიგრაციის დაძლეა დაქუცმაცებაში და ერთ-

მანეთზე ჩაკიდებაში. აი რას ვკითხულობთ გამ. "კომუნალური მუხისცეცნი"-რომლის ჩაკითხვის დროს აღბათ რაიმე მოგაგონდებათ და თუ შეტყობის ძარღვი გაწყვეტილი არ გაქვსთ შეიძლება დაფიქრდეთ მაისც "ცნობილია, რომ ბურჟუაზიულ იდეოლოგთა რეპერტუარში ერთ ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს საბჭოთა საქართველოს ხოციალურ-ეკონომიური და კულტურული ვითარების ფალსიფიკაციას. მათ მხარში უდგანან სამშობლოს გამყიდვლები, ემიგრანტები". ხარეცენზიო ნაშრომში ახალ "ფაქტობრივი მახალების" საფუძველზე წარმოჩენილია ხწორედ მენშევიკების, ემიგრანტული მთავრობისა და მათი შთამომავლობის ანცი საბჭოური მოღვაწეობა საზღვარ გარეთ აღნიშნულია ის "დამახახურება, რომელიც მათ საქართველოში საბჭოთა ხელის უფლების გამარჯვების იხცორიის გაყალბებაში მიუძღვით. წიგნში გამოაშკარავებულია საზღვარ გარეთ მენშევიკურ პარტიის ანცი ხალხური ანცი პარტიოციული საქმიანობის იხცორია, აქვე ვეცნობით "საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენის" ნილაბით მენშევიკებისა და ხხვა ანცი საბჭოთა პარტიების ნარჩენების მავნებლურ და უბადრუკ საქმიანობას". ხომ ხედავთ რა ენაზე ჭიკჭიკობენ იქ და გეკითხებით ამავ ენაზე და ახეთივე ჭიკჭიკი ხომ არ გაგიგონიათ ხაღმე თქვენს გარშემო? როგორც დიდი ლიციერაციორი" ფერი ფერსა მაღლი ღმერთსა " ხომ არ იქნება პირდაპირ ზედ გამოჭრილი ვინ ვისთვის მუშაობს, იქაურები აქაურებისათვის თუ აქაურები იქაურებისათვის თქვენ განხაჯეთ. ერთი ცხადია "იხინი ორნი არიან ცლონი არიან". ცხადია, რომ ორივეს მიზანი ერთი და იგივეა, მოუ-

კლან ქართველ ხალხს 26 მაისის აღდგენის იმედი,
ამიციომ ხაიდანაც არ უნდა იყოს ის აქედან თუ იქიდან
ვიხაც დამოუკიდებლობის პერიოდის და ხოც. დემოკრატი-
ების გინება საქართველოს განთავისუფლების დევიზით
გაუხდია ჩვენ მათთან. ხაერთო არაფერი გვაქვს.

ქართული პოლიტიკური ემიგრაცია დროთა ვითარების გა-
 მო შეხეხვდა, ხაჭირთა ყველა სახიფოცხლო ძალების გა-
 ერთიანება, ხოციალ-დემოკრატიები სხვა და სხვა პარტი-
 ების სიძულვილს მოკლებულია, მათ უკანა ზინახვეები არ
 იციან და ქართველი, რომელიც 26 მაისის აღდგენისა-
 თვის ბრძოლის რიგებში ჩადგება, ვინც არ უნდა იყოს
 ის რა პარტიული მიმართულების ყველა ძვირფასია. იხი-
 ნი განსხვავდებიან იმ პირებისაგან, რომლებიც მეორე
 მხოფლიო ომის დროს თუ გერმანელები საქართველოში
 შევიდოდნენ სპეციალურ რაზმებს აღგენდენ, რომ ხოც.
 დემოკრატიები ღალატით ზურგიდან საზღვარზედ დაეხვრი-
 ტენ. იმათგან ერთი ორი ახლაც ცოცხალია, ჩვენ მათზე
 მაინც ვიყვით" შეხეხოდე ღმერთო რათა რახ აკეთებენ
 არა იციან".

ძალა ერთობაშია და თუ ამას შევიგნებთ ეს იქნება
 დიდი განძი სამშობლოს განთავისუფლების ბრძოლაში,
 ერთად და ერთიან ფრონტში ერთი უბუნაეხი მიზნისა-
 თვის, რომელსაც ერის დამოუკიდებლობისათვის აღდგენა
 ჰქვია. ხოც. დემოკრატიებს ქვა ჯიბეში არ უწყვიათ,
 ზურგში დანის დარწყმა ეს სხვათა ხაქმეა. საქართვე-
 ლო ყველას ეკუთვნის - 26 მ ა ი ს ი ს ა ლ დ გ ე -
 ნ ა ს ე ლ ო დ ე ბ ა .

 შამია ბერიშვილი.

საქ. სოც. დემ. პარტიის საზღვარ გარეთელი პიურო და
" ჩ.-დ"-ის რედაქცია მხურვალედ ეხალმება, დიდ მა-
მულიშვილს პროფესორ ბაჭონ გოგი ნაკაშიძეს მისი და-
ბადებიდან 90 წლის შეხრულები გამო და უხურვებს
მას ჯანმრთელობას, ხანგრძლივ სიცოცხლეს და დაუშრე-
ცელ ბედნიერებას.

Խոսքերի մասին!

Ինչպես հարկում է 16 ամս. իշխանությունը
/ Ինչպես կենտրոնացված /

Ինչպես ինքնին հարկում է
հարկում է ինքնին հարկում է,
և ինչպես հարկում է
հարկում է, - հարկում է.

Ինչպես ինքնին հարկում է
կենտրոնացված ինքնին հարկում է,
հարկում է ինքնին հարկում է,
և ինչպես հարկում է ինքնին հարկում է.

Ինչպես ինքնին հարկում է
հարկում է ինքնին հարկում է,
և ինչպես հարկում է ինքնին հարկում է,
և ինչպես հարկում է ինքնին հարկում է.

Ինչպես ինքնին հարկում է
հարկում է ինքնին հարկում է,
և ինչպես հարկում է ինքնին հարկում է,
և ինչպես հարկում է ինքնին հարկում է.

Ինչպես ինքնին հարկում է
հարկում է ինքնին հարկում է,
և ինչպես հարկում է ինքնին հարկում է,
և ինչպես հարկում է ինքնին հարկում է.

Հարկում է / Flewney /

Ինչպես հարկում է ինքնին հարկում է
և ինչպես հարկում է ինքնին հարկում է
20 ամս. հարկում է 1985 թ.

Ինչպես

საქართველოს საგარეო საზღვაო სამსახური

თავისუფალი საქართველოს შვილების თვალსაჩინო წარმომადგენლის ბატონ ლევან ფადვას წარული მივიღეთ პარიზიდან. მკითხველებს ვთავაზობთ ამ წერილს და იმელი გეპქსი, რომ ბატონ ლევან მისი გამოქვეყნების საწინააღმდეგო არ ექნება.

1927 წ.

დათვალ თქვენთვის უცხოეთის განმარტების, დაუშვებელ გვერდებზე დასა და უფრო წინსვლას, მიხარია. რომ უფრო შედეგებს ამ დღის გვარ-ის წიქების გამოქვეყნების შემდეგ. იმდენი მუშაა არა მხოლოდ ჩემი და იმდენი შედეგები. ჩემი ხართ გარდასული შედეგები იმდენი და ამ სამშობლო ისრატის და ვის და ვებ მუშა მტკიცედ გავითვალთვალები და საზღვაო კვების წინააღმდეგობა.

საგარეო სამსახურის მდიანი

ბატონ ლევან ფადვასთან
პარიზიდან
საგარეო სამსახურის მდიანი

დათვალ თქვენთვის უცხოეთის განმარტების, დაუშვებელ გვერდებზე დასა და უფრო წინსვლას, მიხარია. რომ უფრო შედეგებს ამ დღის გვარ-ის წიქების გამოქვეყნების შემდეგ. იმდენი მუშაა არა მხოლოდ ჩემი და იმდენი შედეგები. ჩემი ხართ გარდასული შედეგები იმდენი და ამ სამშობლო ისრატის და ვის და ვებ მუშა მტკიცედ გავითვალთვალები და საზღვაო კვების წინააღმდეგობა.

ბატონ ლევან ფადვასთან
პარიზიდან
საგარეო სამსახურის მდიანი

ბატონ ლევან ფადვასთან
პარიზიდან
საგარეო სამსახურის მდიანი

ბატონ ლევან ფადვასთან
პარიზიდან
საგარეო სამსახურის მდიანი

ბატონ ლევან ფადვასთან
პარიზიდან
საგარეო სამსახურის მდიანი

ს. ფადვა

ბატონ ლევან ფადვასთან
პარიზიდან
საგარეო სამსახურის მდიანი

Le 22 avril 1918 fut proclamée la République Fédérative de Transcaucasie, qui était composée de la Géorgie, de l'Arménie et de l'Azerbaïdjan. Deux mois avant cette proclamation, d'après le traité de Brestlitovsk, la Russie avait cédé à la Turquie les places fortes de Batoum, Kars et Ardahan. La Diète Transcaucasienne protesta contre cette décision devant les gouvernements des Puissances, déclarant qu'elle était sans valeur pour la Transcaucasie et entama des pourparlers avec la Turquie. Ces pourparlers n'empêchèrent pas les Turcs de prendre Batoum, Kars et Ardahan. De ce fait, la situation pour la Fédération Transcaucasienne devint très critique: la Diète se vit forcée de se déclarer dissoute et, ce jour même, le 26 mai 1918, le Conseil National Géorgien proclama l'Indépendance de la Géorgie; le 28 mai de la même année, l'Arménie et l'Azerbaïdjan déclarèrent leur indépendance.

Nouvellement rétablie, la Géorgie dut payer cher la défense de son indépendance et de sa liberté. Quelques centaines de milliers de soldats bolchevisés, venus du front turco-russe essayèrent de provoquer l'anarchie dans le pays pour s'emparer du pouvoir. Le Gouvernement provisoire de Géorgie réussit, avec l'armée à peine formée et la garde nationale, à repousser les soldats russes vers le nord. Au même moment, dans le Caucase du Nord, les montagnards étaient aux prises avec les troupes rouges venues du nord et, malgré leur héroïque résistance, l'ennemi réussit à pénétrer dans le territoire. Les Bolcheviks cherchèrent à mettre à profit leur victoire dans le Caucase du Nord pour s'emparer de la Géorgie: c'est ainsi que les troupes d'expédition bolchevistes purent pénétrer, par le littoral de la Mer Noire, dans la région de Sotchi et dans le district de Soukhoum, d'où elles furent chassées, du reste, par les forces militaires géorgiennes; elles essayèrent, également, de pénétrer, par le défilé du Darial, dans le district de Douchet, où elles furent aussi battues par l'armée géorgienne, qui les força à reculer.

Par la conquête de la Géorgie, les impérialistes de Moscou voulaient réaliser le voeu des tsars de Russie: rétablir une Russie "Unie et Indivisible". Dans ce but, ils déclenchèrent une véritable guerre; en avril 1920, ils envahissent la Géorgie par la voie de l'Azerbaïdjan occupé par eux; une fois de plus, leurs troupes échouèrent et le Gouvernement des Soviets dut signer un traité, le 7 mai 1921, qui reconnaissait de jure l'Indépendance de la Géorgie.

Du jour de la déclaration de son indépendance, la Géorgie eut à coeur de joindre au bonheur de son peuple, celui des peuples du Cau-

case. Malgré la séparation provisoire, le peuple géorgien avait pris la résolution de collaborer amicalement avec les autres peuples car, ce n'était qu'au prix de cette solidarité, qu'il était possible de conserver l'indépendance si chèrement acquise. La base de la politique de la Géorgie envers ses voisins fut ainsi exprimée par M. Jordania, Président du Conseil National Géorgien, le jour de la dissolution de l'Union transcaucasienne: "... bien que la situation critique, dans laquelle nous nous trouvons, nous oblige à nous séparer, nous ferons tout notre possible pour rétablir l'Union du Caucase sous forme de Confédération. Notre chemin et notre idéal nous mènent à l'organisation de cette union. Cet Etat Confédératif rassemblera toutes nos forces et toute notre volonté devant l'ennemi extérieur, contre lequel nous saurons bien nous défendre..." C'est sur cette base que fut conclu le traité d'alliance défensive avec l'Azerbaïdjan, le 16 juin 1919, et avec l'Arménie, le 3 novembre, en vertu duquel tous les litiges devaient être résolus par voie d'accord ou d'arbitrage.

Après la signature de l'armistice général, en novembre 1918, les alliés victorieux obligèrent la Turquie à retirer ses troupes de la Transcaucasie et à rétablir les frontières turco-russes de 1914. Batoum, ce lien qui la relie à l'Europe occidentale, revint à la Géorgie.

Dans ces conditions, la Géorgie travailla à l'organisation de son Etat et au rétablissement des conditions normales. Cette mission fut accomplie par le Conseil National et le Gouvernement provisoire créés à la suite de la déclaration de l'Indépendance. Dans le Conseil National prirent part tous les partis politiques, ainsi que les représentants des minorités nationales. Le Gouvernement provisoire fut constitué sur la base de la coalition.

Grâce à la confiance que, dès les premiers jours, surent inspirer au peuple le Conseil National et le Gouvernement provisoire, il fut possible, en peu de temps, de rétablir le calme et l'ordre, d'organiser l'appareil administratif et de faire les premiers pas pour former une armée. Durant ces trois années d'indépendance, il ne se produisit aucune discorde capable de compromettre la paix intérieure, alors que, tout autour du Caucase, sévissaient l'anarchie et la guerre civile. Le plus grand souci du Gouvernement fut de faire appel à l'Assemblée Constituante, élue sur la base du suffrage universel. Ces élections terminées, le nouveau gouvernement fut constitué avec M. Jordania comme Président.

Dans sa première séance, le 12 mars 1919, l'Assemblée Constituante confirma à l'unanimité l'acte d'indépendance de la Géorgie; elle choisit une Commission chargée d'élaborer un projet de Constitution. Le 22 février 1921, le texte de la Constitution fut voté à l'unanimité; la Géorgie y était déclarée République Démocratique.

Pendant l'existence de la Géorgie indépendante, toute une série

de réformes remarquables furent introduites dans le domaine social, économique, financier, etc..

Le 1er décembre 1917 et le 20 mars 1918, furent publiés, par le Commissariat Transcaucasien, les décrets concernant l'abolition des grandes propriétés. L'Assemblée Constituante et le Gouvernement géorgien commencèrent à appliquer ces décrets. Toutes les terres appartenant à l'Eglise, ainsi que les grands domaines passèrent dans les fonds agraires; une partie fut cédée aux paysans comme propriété privée, moyennant un prix d'achat minime destiné à couvrir les frais de réalisation de cette réforme; l'autre partie resta propriété de l'Etat. Les gros propriétaires furent autorisés à conserver la quantité de terre qu'ils étaient capables de cultiver par leurs propres moyens. Il est à remarquer que cette réforme agraire s'effectuait sans aucun incident; tout se passa sans opposition de la part des gros propriétaires; l'on n'eut pas non plus à déplorer des cas de pillage, ni d'accaparement désordonné de la part des paysans. La noblesse géorgienne, dans un geste généreux, offrit à la nation tous ses biens corporatifs mobiliers et immobiliers, sous forme d'immeubles à Tiflis, de domaines en province, de banques foncières, de chemins de fer, etc., etc.

Le travail fut protégé par toute une série de réformes et de décrets; la journée de huit heures fut établie; le travail des enfants absolument interdit; la loi des assurances sociales et le contrôle de l'Etat furent introduits dans l'industrie; la liberté de parole, de presse, des associations fut complète.

Les municipalités et les administrations dans les provinces jouirent d'une large autonomie. Le Contable d'Etat, élu par l'Assemblée Constituante, fut chargé de surveiller la répartition du budget. La nationalisation du Tribunal fut complète. Le Tribunal suprême fut institué pour letter contre les abus de service. Le principe des élections pour les juges de paix et les jurés fut établi. La Banque d'Etat fut fondée et on se prépara à réorganiser le système monétaire.

Dans le domaine de l'instruction publique, il y eut aussi des réformes: les trois degrés de l'instruction (primaire, secondaire et supérieure) furent nationalisés; l'instruction primaire fut reconnue obligatoire et gratuite. Une université fut fondée à Tiflis. Le nombre des bureaux de poste fut augmenté et le télégraphe et le téléphone fonctionnèrent dans tout le pays. Dans les villes et les villages s'ouvrirent des bibliothèques.

Le libre développement social, économique et culturel des minorités ethniques de la Géorgie était garanti, notamment l'enseignement dans la langue maternelle et la gestion intérieure des affaires, en ce qui concerne leur propre culture. Le droit d'écrire, d'imprimer et de parler la langue maternelle appartenait à

tous. Les minorités ethniques locales, formées en unités administratives, jouissaient du droit de se grouper et de se constituer en union de nationalité pour l'organisation et la direction de leurs affaires culturelles, dans les limites de la constitution et de la loi, etc.. (V. Constitution de la République de Géorgie, chapitre XIV, p. 29-30).

La situation économique, aussi bien que financière, fut pénible dès le début. Comme partout, les conséquences de la grande guerre et de la révolution se firent sentir, plus particulièrement en Géorgie. Ce qui aggrava davantage la situation, c'est que la Géorgie se vit séparée de l'Occident: bien que Constantinople et les détroits fussent entre les mains des Alliés, l'exportation des marchandises importantes et l'importation des produits de première nécessité furent rendus fort difficiles.

Dans ces conditions, il était nécessaire de prêter toute l'attention au travail qui se faisait dans le pays: on favorisa l'initiative individuelle. Les municipalités et les Conseils généraux fondèrent des institutions aptes à satisfaire les besoins urgents des habitants.

Le Gouvernement se mit en devoir de multiplier les voies ferrées et de favoriser les nouvelles branches de l'industrie. Vers la fin de 1919, la Géorgie commença à entrer en relations commerciales, plus ou moins régulières, avec l'Europe. L'exportation du manganèse, pour lequel la Géorgie est considérée comme le plus riche pays du monde, commença, ainsi que celle du tabac, de la laine, des cocons de soie; on s'occupe, également, de la vente du charbon des mines de l'Etat, et des bois des forêts domaniales. Le Gouvernement donna plusieurs concessions aux ressortissants des Grandes Puissances d'Europe: aux Français, celle de la production de la soie; aux Anglais, la concession des assurances; aux Italiens, les mines de charbon de Tkvartcheli. D'autre part, les Anglais avaient émis un emprunt qui devait assurer la base de la monnaie nationale.

Pour consolider l'indépendance de la Géorgie, il fallait la reconnaissance de la Géorgie par les pays étrangers. La Délégation géorgienne, avec M.M. Tchaidze et Seretelli en tête, fut envoyée à la Conférence de Versailles. Le Conseil Suprême, qui était composé de l'Angleterre, de la Belgique, de la France, de l'Italie et du Japon, reconnut de facto la Géorgie, le 10 janvier 1920 et, le 27 janvier 1921, la Géorgie fut reconnue de jure par ledit Conseil Suprême. En dehors des pays faisant partie de ce Conseil, la Géorgie fut reconnue par l'Allemagne, la Pologne, l'Autriche, la Turquie, le Mexique, l'Argentine, la Roumanie, la Tchéco-Slovaquie, le Luxembourg, Haïti, Libéria, Panama et Siam.

Par le traité du 7 mai 1920, la Russie, de son côté, reconnaissait la Géorgie par ces mots: "Se basant sur le droit de tous les peuples, droit proclamé par la République Socialiste Fédérative Soviétique Russe, de disposer librement d'eux-mêmes, jusques et y compris la séparation totale de l'Etat dont il font partie, la Russie reconnaît, sans réserve, l'indépendance et la souveraineté de l'Etat géorgien et renonce de plein gré à tous les droits souverains qui appartenaient à la Russie à l'égard du peuple et du territoire géorgiens".

9 mois après cette reconnaissance, le Gouvernement de Moscou, sans déclaration de guerre, au mépris de tous les engagements internationaux, envahit par ses troupes la Géorgie et l'occupa. Depuis lors, le pays mène une lutte acharnée pour rétablir son indépendance.

A la fin du XVIII-ème siècle la Géorgie se retrouva isolée dans un entourage musulman et aux prises avec ses deux puissantes voisines: la Turquie et la Perse.

Le pays avait été ravagé et affaibli à un point tel que le roi Irakly II fut obligé de chercher un appui de l'extérieur.

Les puissances de l'Europe Occidentale restant sourdes à ses appels, il se tourna vers la Russie, qui s'élevait alors en "protéctrice des chrétiens".

Un traité fut conclu le 24 juillet 1783 à Guérguievsk entre Cathérine II de Russie et Irakly II de Géorgie.

D'après ce traité, la Géorgie acceptait la protection russe et en contre-partie la Russie garantissait l'intégrité du territoire géorgien, s'engageait à ne pas intervenir dans ses affaires intérieures et à traiter les ennemis de la Géorgie "comme ses propres ennemis".

L'article 6 stipulait l'autonomie interne sous la dynastie nationale. La Russie s'engageait à ne pas prendre aucune part au pouvoir exécutif concernant le gouvernement, la justice et la perception des impôts, en Géorgie.

La Géorgie restait donc complètement indépendante sauf que sa politique étrangère s'alignait sur celle de l'Empire russe, contre la garantie de ses frontières.

Le traité de 1783 est donc un traité d'alliance et d'amitié, qui admettait l'arbitrage en cas de différends entre les contractants: deux Etats également souverains.

Or, une première violation grave de ce traité par la Russie tsariste eut lieu lors de l'invasion de la Géorgie par les armées persanes en 1795, le résultat immédiat de l'alliance "russo-géorgienne" qui ne pouvait pas ne pas inquiéter la Perse.

Les Russes, contrairement aux stipulations formelles du traité, ne furent pas venus en aide à la Géorgie. Celle-ci, livrée à ses propres forces, ne put résister à l'armée ennemie: elle fut dévastée et sa capitale Tbilissi (Tiflis) détruite.

- "QUAND UNE NATION S'EST MISE SOUS LA PROTECTION D'UNE AUTRE NATION, PLUS PUISSANTE, SI CELLE-CI NE LA PROTEGE PAS EFFECTIVEMENT A L'OCCASION, IL EST MANIFESTE QUE, MANQUANT A SES ENGAGEMENTS, ELLE PERD TOUTS LES DROITS QUE LA CONVENTION LUI AVAIT ACQUIS ET QUE L'AUTRE, DECA-

GEE DE L'OBLIGATION QU'ELLE AVAIT CONTRACTÉE, RENTRE DANS TOUS SES DROITS ET RECOUVRE SON INDEPENDANCE OU LA LIBERTE"-(Maître Emmerich de Vattel, "Droit des Gens", Ed. 1830, L. I, ch. 16).

Maître Louis Le Fur, Prof. de Droit International à l'Université de Paris, s'exprime ainsi à ce sujet: "Le traité de 1783 eût donc pu à ce moment être déclaré nul et la Géorgie, déliée de toute obligation, eût recouvré tous ses droits souverains" ("Revue Générale de Droit International public", Juillet-Août 1932, p. 442.).

Mais; Irakly II, roi de Géorgie, magnanime et loyal n'a pas profité de ctte occasion.

Tout autrement se conduisirent les Empereurs de Russie/ - "Sa Majesté Imperiale garantissait devant Dieu, en 1783, l'indépendance et la souveraineté du royaume de Géorgie; elle s'engageait solennellement de respecter la continuité éternelle de la dynastie des Bagrationi...; toute modification du traité-d'après l'article 12- était subordonnée au consentement de deux parties".

Or, le gouvernement russe, par un acte unilatéral, annexait purement et simplement la Géorgie à la Russie.

L'annexion fut proclamée par deux manifestes: l'un du 28 Janvier 1801, promulgué par Paul Ier, l'autre, confirmant le premier, du 12 Septembre de la même année, par Alexandre Ier.

Cette annexion n'a jamais été notifiée régulièrement, à aucune des Puissances étrangères...

Il est donc incontestable que par suite de multiples violations de ses engagements par la Russie: non assistance lors de l'invasion de la Géorgie par l'ennemi en 1795; intervention dans les affaires intérieures; suppression de la dynastie nationale; établissement du fonctionarisme russe; banissement de la langue géorgienne, la Géorgie a recouvré juridiquement son entière indépendance.

Si elle n'a pas pu en jouir, c'est qu'elle a été occupée militairement par les armées russes.

L'Europe Occidentale était trop occupée, entre 1783 et 1801, par ses propres affaires pour réagir en faveur de la Géorgie, les Russes en profitèrent.

.../...

Mais le peuple géorgien n'a jamais accepté cette annexion: il se révoltait continuellement—en 1802, 1804, 1812, 1819, 1832, 1878 et en 1905. En 1907 une pétition—espérant un arbitrage de L'Occident—fut déposée à la Conférence de la Paix à la Haye.

En 1917, lors de la Révolution russe, Nicolas II, dernier descendant des violateurs du traité de 1763, abdiqua. Il portait le titre de Tsar de Géorgie, par ce fait, seul, en plus de tout ce qui a été indiqué plus haut, la Géorgie a recouvré, d'une manière incontestable et logique, son indépendance "de fait", indépendance qu'elle n'a jamais perdu "de droit".

Le 26 Mai 1918, le Conseil national géorgien, issu du Congrès National a proclamé l'indépendance, officiellement.

Ceci fut confirmé le 12 Mars 1919 par l'Assemblée Constituante, réunie à Tbilissi (Tiflis), capitale de la Géorgie.

Le 7 Mai 1920, la Russie, devenue soviétique, a reconnue cette indépendance de la Géorgie et a signé un traité avec le gouvernement de la République Démocratique Géorgienne, dont voici les deux premiers articles,

1- "Se basant sur le droit de tous les peuples, proclamé par la République Socialiste Fédérative Soviétique Russe, de disposer librement d'eux mêmes jusqu'à y compris la séparation totale de l'Etat dont ils font partie, la Russie reconnaît sans réserve l'indépendance et la souveraineté de l'Etat Géorgien".

2- Se basant sur les principes proclamés dans l'article précédent, la Russie s'engage à renoncer à toute intervention dans les affaires intérieures de la Géorgie".

Le 14 Novembre 1920, la Russie Soviétique a signé un accord de transit et de commerce avec la Géorgie, accord qui garantissait les intérêts économiques de deux pays distincts et également souverains.

La souveraineté de la Géorgie était reconnue par la plupart des autres puissances et le Gouvernement de la Géorgie se trouvaient avec elles en relations diplomatiques normales.

Mais... Le 11 Février 1921, les armées russes, comme en 1801, envahissaient la Géorgie et après cinq semaines de ~~deux semaines~~ d'une

résistance acharnée de la part des Géorgiens occupaient son territoire.

Le peuple géorgien n'a pas accepté cette deuxième annexion et, par des insurrections incessantes (1922-1924-1927-1931-1937 et 1956) a suffisamment montré son désir "de disposer de lui-même jusqu'à y compris la séparation totale" de la Russie soviétique.

Mais, au mépris du traité signé le 7 Mai 1920 accordant ce droit, (Art. I et 2) intervenait brutalement, chaque fois, et noyait ces insurrections dans le sang.

Ainsi donc, la Russie soviétique a perpétré la même violation de ses engagements que la Russie tsariste; elle réitéra ce que celle-ci faisait tout le long du XIX-ème et au début du XX-ème siècles.

Les Révolutions de 1905 et de 1917, dans lesquelles l'influence des Géorgiens était prépondérante, et qui devait libérer tous les peuples, y compris le peuple russe, de l'Empire russe, du joug tsariste, n'ont servi qu'à changer les noms: celui de l'empire russe en U.R.S.S. et celui du joug en "soviétique" ou "communiste".

Pour camoufler leurs visées véritables: impérialistes-colonialistes, les soi-disant "communistes Russes" ont déclaré au monde entier, en 1921, que c'est pour libérer le peuple géorgien du gouvernement "vendu aux capitalistes occidentaux", qu'ils envahirent la Géorgie.

Or, la délégation des hommes d'Etat de l'Europe occidentale, en visite en Géorgie (Juin 1920), unanime a reconnu que le peuple géorgien a obtenu du gouvernement qu'il a su instaurer, la liberté et la prospérité.

Philippe Maharadzé, agent de Moscou, dans un rapport secret adressé à ses maîtres du Kremlin, avoue qu'en 1921, lors de l'installation du régime communiste en Géorgie, aucune cellule communiste n'existait dans ce pays. Ce n'est donc pas par l'affinité idéologique que l'annexion, dont nous parlons, aurait pu se faire, comme ce fut le cas avec la Russie, coreligionnaire, qui passait pour "Sainte".

Karl Radek, à Berlin, déclarait un an après l'agression russe contre la Géorgie: "C'est pour disposer librement du pipe-line, qui relie Bakou à Batoum, que la Russie Soviétique a décidé d'occuper la Géorgie". C'est faux car l'accord de transit et de commerce conclu entre la Russie et la Géorgie le 14 Novembre 1920, permettait aux Russes d'en disposer librement.

La Russie Soviétique, sous le masque "communiste", imitant la Russie tsariste, sous le masque "chrétien", voulait s'appropriier toutes les richesses de la Géorgie (charbon, manganèse et le reste) et surtout, oh surtout: s'installer solidement au Caucase, dans ce bastion naturel face à la Turquie et la Perse, pour garantir les "frontières de son U.R.S.S., au lieu de respecter celles de la Géorgie.

La situation actuelle de l'Etat agresseur, envahisseur, russe, à l'égard de la Géorgie, constitue une situation de pur fait de force, condamné par le droit international contemporain.

L'indépendance de la Géorgie continue à être l'état de droit, elle est appelée à revivre dès la cessation de l'obstacle de fait apporté pour le moment à son libre exercice.

L'article 17 de la Constitution de l'U.R.S.S. réserve à chacune des Républiques membres le droit de quitter librement l'Union.

Mais ce n'est que sur le papier.

Il est du droit des représentants du Monde Libre d'exiger résolument du gouvernement de Moscou qu'il applique cet article 17 et rend à la Géorgie son indépendance, retire ses armées d'occupation du territoire géorgien, avant qu'ANDROPOV modifie la Constitution de l'U.R.S.S. en celle de l'Empire russe, communiste, qu'il désire transformer en UNIVERSEL.

"LES TRAITES VIOLES" dans les deux cas: en 1801 et en 1921 et les annexions de la Géorgie à la Russie, qu'elle soit tsariste ou soviétique, sont présentés par les violateurs des traités de 1783 et de 1920, comme correspondant aux aspirations du peuple géorgien.

Ceci est compréhensible de la part des envahisseurs colonialistes.

.../...

Mais le comportement du peuple géorgien, qui s'insurgeait contre le pouvoir arbitraire tsariste, entre 1801 et 1917, et qui s'insurge continuellement contre le pouvoir arbitraire soviétique, est la meilleure preuve qu'il veut vivre libre et indépendant; c'est le meilleur démenti, aussi, aux assertions mensongères des Russes, peu importe le masque qu'ils portent et qui refusent la liberté à leur peuple.

ქართულმა პოლიტიკურმა ემიგრაციამ, დღი შთავიწვითა და ეროვნული შეგნებით აღნიშნა 1924 წლის 28-29 აგვისტოს ხალხური აჯანყების ხამიღღამეურთუ წლითავი, 1985 წლის 15 სექტემბერს, კვირას, პარიზის ახლისმღღმარუ დაშა ლევილში, რიშელხაგ მრავალი ხალხი დაესწრო.

აგვისტოს აჯანყების მოგონების თავყრილშა დაიწყო დღის 11 ხაათხა და 30 წუთშე, ლევილის ფრანგულ ეკლესიაში წირვით, რომელიგ ჩააფარა პარიზის წმინდა ნინოს ეკლესიის მოძღვარშა ლევანოშმა ილიამ, რიშელმაგ ჩვეული შთავიწვითა და ხიფაქიშით მიიგონა 1924 წლის აჯანყებაში დაღუპულში, რიშლის დროს გაღიშდა პარიზის წმინდა ნინოს ეკლესიის მგაღიშელთა გუნდი ზაფინ ოთარ ზაფარიძის ლყზარიშით.

ლევილის ფრანგულ ეკლესიაში დვითისმხახურების დამთავრების შემდეგ, ქართული ხამწყხოს მრევლი, ლევანოშ ილია მელიას წინამძღლოშით, ეკლესიიდან დაიძრა, დაახლოებით ხამახი მეფრით დაშორეშულ ლევილის ფრანგულ და ქართულ ძმათა ხახაფღაოხაქვენ.

ლევილის ქართული ძმათა ხახაფღაო უკვე შირთული იყო ყვავიღვითა და ხანთღვით, ხადაგ ლევანოშმა ილიამ. ზადიხხადა პანაშვილი პარიზის წმინდა ნინოს ეკლესიის მგაღიშელთა გუნდის გაფიღვით. ლევანოშმა ილიამ აგვისტოს აჯანყებაში დაღუპულთა პანაშვილი დაიწყო ქართული ძმათა ხახაფღაოს შთავარ ავლდამახთან, რიშელიგ მართლად "ძმათა ხახაფღაო", ვინაიდან ეს ავლდამა, რიშელიგ განიხვეწეშს მხილღ ერით აგვისტოს აჯანყების შინაწიღე - გიორგი ჯავახიშვილი (1900-1979) - განკუთვნილია ყველახათვის, რიშელშხაგ, - აშა თუ იშ მიშეშის გამი, - ზელმა ამგვარი მარადიული ზელი არგუნა. ამ, არქიფქეორულადღ შეხანიშნავ ავლდამახ ამშვენეშს ქართული ეროვნული გერში - თურთი გიორგი შვილი მნათიშით, რიშლის ქვეშით, ხაკმაიღ ფართი ვერგვიკადურ ქვაშე ვკითხულიშით:

"ამ ხამარსში განიხვეწებს ლეკნილ ქართული ძველების გროვა, უმინაჲ ყლოლ განწირულნი ღრმ უღრიოდ დაიგოვა". აქვეა თარიღი "26.5.1918", ე.ი. საქართველოს დამოუკიდებლობის იხვე-აღდგენის თარიღი - 1918 წლის 26 მაისი. ეს ხამარსი კი აგეზულ იქნა 1974 წელს. აქვეა აგრეთვე ფრანგული წარწერა:

"OSSUAIRE DES GEORGIENS MORTS EN EXIL"

ამ ხაერთი ხამარსის დაღოგვის შემდეგ, ლეკანოშმა ილიამ, რიგორც წესი, დაღოგა-მოიგონა ვაღკუელი ჩვენი ღილი ხახელოვანი პირიგ-ნეშეში, რომღის ღრის, ვახავეშია, ღილი შთავგნეშით შეჩერდა სოე ყორღანიახ ავღღამახთან, რომელიგ მშვენივრად იყო მირთული თაიგულე-შითა და ხანთღეშიო. აი სოე ყორღანიახ ავღღამის წარწერა:

"1868 -(სოე ყორღანიახ ხურათი)- 1953

სოე ყორღანია

საქართველოს რეხვეშეღიკის პირველი პრეშიღენეცი.

საქართველომ 1918 წლის 26 მაისს, მაისი მეოთხროშით,

აღღღინა თავიხი ხუვერენოშა რუხეთის 117 წლის შავღონოხის

შემდეგ".

N O É J O R D A N I A

PREMIER PRESIDENT DE LA RÉPUBLIQUE GEORGIENNE

AUQUEL LA GEORGIE DOIT D'AVOIR RECOUVRÉ SA SOUVERAINETÉ

NATIONALE LE 26 MAI 1918 APRES 117 ANNEES DE DOMINATION

RUSSE.

ლეკანოშმა ილიამ დაღოგა-მოიგონა აგრეთვე ლევიღის ძმათა ხახაღ-ღაოშე დაკრძალულეში, თიოქმის ყოველ ავღღამახთან შეჩერეშით, რომღის ღრის ვაღღადა წმინდა სინის ეკლეხიის შვალეშელთა გუნდი. ლევიღის ქართულ ძმათა ხახაღღათ ყველაშე უფრი ღირხმეხანა-შნავი პანთეონია უგხოეთში, ხაღაგ განიხვეწეშენ ჩვენი ურის ღიღე-შის იხეთი ხახელოვანი პირეში, როგორიგვაა, მაგალითად, დამოუკიდე-შელი საქართველოს ხაგარეო საქმეთა მინიხერი - ევგენი გავაქკორი (1882-1954), ფინანსთა მინიხერი კონსტანციენე კანღელავი თუ იუხ-ციღიის მინიხერი რაყღენ(მაშა)არხენიძე. აქ განიხვეწეშენ აგრეთვე

ტნიშვილი პილიციკური შოღვაწე ირაკლი(ვაკი) წერეთელი(1881-1959),
 პრიფესორი მისეილ(მისაკო) წერეთელი(25.12.1978-2.3.1965) თუ
 ჩვენი მწერალი და მთაბროვანე გრიგოლ რომაქიძე(11.11.1884-20.11.1962).

პანაშვილის გადასახებას, ლევანოში მამა ილია შენურა აგრეთვე
 ჩვენი ეროვნული გმირის - ქაიხოსრო(ქაქუცა) ჩილიყაშვილის ავლადმან-
 თან; და მრავალ სახელგანთქართველით ავლადმეზიდან, ჩემი ყურადღება
 მიიპყრო ხომონ წერეთლის - ლი ნიკოლოზ (კოკი) დალიანის ავლადამამ
 წარწერით:

"მითხარ შენლიმა... და ჩემს მხარება,
 იღებს მოუხსრომ აშქვებს მწარება.
 ხოქვი, რომ წარწერა იხილე ღიღებ:
 "ძველშიც კი პიქტრომს ხაქართველიმე".

მიუხედავად იმისა, რომ ლევილის ძმათა სახაყლიაზე პანაშვილის გა-
 დასახებას უგზოთ წამოწვიმა, ლევანოშმა ილიამ ჩვეული მთავინგნით
 მოიგონა ხაქართველის თავისუფლებინხათვის დაღუპული მეზრძილემი .

ლევილის ჟრანგულ ევლებიაში და ქართულ ძმათა სახაყლიაზე ჩა-
 ჟარეშული ღიღვისა და პანაშვილის შემდეგ, ქართველიმამ თავი მოიყა-
 რებს ლევილის ქართულ მამულში, რომლის შაყოს მთავარ დარბაზში, რი-
 მელიც მორთულია დამოუკილემელი ხაქართველის მთავრომის წევრების
 დიდი ხურათემით, რომლის შუაშია "ხაქართველის დამოუკილემლის
 აქტი", ხელმოწერილი ხაქართველის ეროვნული ხაშკოს წევრების მიერ
 თბილისში, 1918 წლის 26 მაისს, - გაშლილი იყო ქართული ხურა,
 რომელიც დაღიგა ლევანოშმა მამა ილიამ. ქართული ხათვისტომის
 თავჯდომარე ხაჯრანგეთში - ზაყონი თამაზ ნახყიდაშვილი - მიეხაღმა
 ხყუმრებს და თავის მიხახაღმებელ ხიყყვაში აღნიშნა, რომ 1924 წლის
 28-29 აგვისტოს აჯანყების მიზანი იყო ხაქართველის დამოუკილემლი-
 მის აღდგენა, რაც იხვეუ აქყუაღურია, და რაც რჩემა ქართული
 პილიციკური ემიგრაციის მიზანი ღლებაგ.

1924 წლის აგვისტოს აჯანყების ხამოგლა-მეერთე წლისთავის .
 აღხანაშნავი თავყრილიმაზე მრავალი შეხანაშნავი ხიყყვა წარმოიქვა.

ავციხეობის აჯანყების მონაწილემ - მირიან მელეამ - ხაზი გაუხვია ამ აჯანყების მახლობრივ სახიანოს და წაიკითხა ამონაწერი მისი მოგონებებიდან, რომელიც მან დაწერა ავციხეობის აჯანყების შეათე წლებისათვის. ჩვეული ხილარბაიხილით ხაკუთარი ლექსი წაიკითხა, ავციხეობის აჯანყების შეხახვებ, პოეტმა ზაფრონმა გიორგი ყიფიანმა, რომელმაც აღ-ფრთვანელებით შეეგება მხმენელები.

ზაფრონმა იამაზ ნახყილაშვილმა მიუხაღმა ხეუჭრებს ამერიკის შეერთებულ შტატებიდან - ზაფრონ პეჭრე ხვედელიძემა და ზაფრონ ღიღარი ფირცხალაიშვილმა, რომელმაც - თავის მხრივ - მიუხაღმა პარიზის ქართველობას და აღნიშნა, რომ მახხვე იხეთი ღიღი შთაქვლილმა მოახ-ღინა ავციხეობის აჯანყების ამ მოხაგონარმა თავყრილობამ, რომ ის ყოველ წელს ჩამოვა პარიზში, რომ დაეხწროს ქართული ეროვნული მნიშვნელობის მოხაგონარ ღლეებს.

უაღრესად მონაარხიანი და მეუფათ ამაღლეველები ხიფყვა წარმოსიქვა აჯანყების მონაწილემ ზაფრონ ღევან ფაღავამ, -----

ხიფყვაში წარმოსიქვებს აგრეთვე ხაფრანგეთში დაზაღეშულეშმა და აღზრილმა ქართველმა მამულიშვილებმა ზაფრონეშმა ანრი მაჭავარიანმა, ფან ციციშვილმა. ხიფყვაში წარმოსიქვებს კირვე ზაფრონმა ხაშა ხეფის-კვერამემ, ზაფრონმა ვიქტორ სომერიკმა და ქაღმაფრონმა კოშახიქემ. ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის ერთერთმა უხუფეხმა მოღვაწემ, ხაქართველობის ხიფიაღიხ-ფედერაღიხფთა პარტიის ღიღრმა - ნიკო ურუშამემ, ფრანგულ ენაზე წარმოთქმულ ხიფყვაში, განსაკუთრებითი ფრანგ ხეუჭრებს გააფნო 1924 წლის ავციხეობის აჯანყების ღიღი ეროვნული მიზანდახახელობა.

1924 წლის ავციხეობის აჯანყების ხამოღდა-მეურთე წლის-თავის აღნიშვნა აფარებლად არა მარყო წარხეღის, არამედ ღევანღლი-შის, აწმყოს მოგონების ხახიანახავ, რაც შეხანოშნავად გამოთქვა თავის მიხაღმეშაში ზაფრონმა იამაზ ნახყილაშვილმა ქართველი ე-წ-ღი"ღიხი-ღეწეშისხაღმი", ე.ი. თავისუფლად მოაზროვნეებისხაღმი. ზაფრონმა იამაზ ნახყილაშვილმა დაახახელა ქართველი მრავალი თავისუფლებიხათვის მეჭრძოღი, მათ შორის, ზაფრონი მერაჭვიხფავა თუ ქაღმაფრონი ვაღეწინა ფაღიღმე, რომელმაც, მრავალ ხხვა ქართველ თავისუფლებიხათვის მეჭრძი-

ლემთან, ათანგვარ ჭანჭვა-წვალეშას განიგლიან ხაქართველიში გაზაფხო-
ნეშული რეჟიმის მხრიდან. ზაფხონი შერამ კონსტავა კი, როგორც ცნობი-
ლია, აღუხავ ხაკონცენტრაციო მანაკში იფანჯემა შორეულღიმშირში.

ქართული სათვინცომის თავჯლომარემ ხაფრანგეთში - ზაფხონმა
თამაშ ნახყიდაშვილმა, და ზილის, ხაქართველის, ქართველი ურის ხაღღეგ-
რძელი წარმონიქვა, რახავ შიელი ხაშოგაღოქმა ჟეხშე აღგიშით შეხვდა,
რომლის ღრის გაიხმა რეწნი უროვნული ჰიშნი "ღიღემა", რის შემღეგ,
ღამხწრე ხაშოგაღოქმამ შეახრულა აგრეჟვე ხაფრანგეთის უროვნული
ჰიშნი "მარხელიღემა".

აი, ახეთი ღრმა უროვნული შეგწეშითა და შიავონცეშით რაფარდა
1924 წლის 28-29 აგვისტოს ხახაღხო აჯანყეშის ხაშოღღა-შეურთ
წლისთავის აღხანიშნავი თავყრიღომა ჰარიშის ახლისმღეშარე ღამა

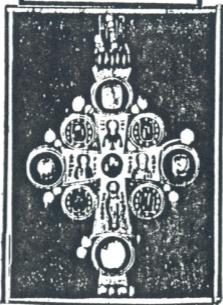
ღევიღის ფრანგულ ეკლესიაში, ღევიღის ქართულ ძმათა ხახაფღაოღე და
ღევიღის ქართულ მამულში, კვირახ, 1985 წლის 15 ხექჭეშმურხ.

ღამხწრე

ღევიღი, 1985 წლის 15 ხექჭეშმური
=====

ღამაფეშა: ქართული სათვინცომის თავჯლომარემ ხაფრანგეთში,
ზაფხონმა თამაშ ნახყიდაშვილმა ღიღი მადღიმა გაღაუხაღა
განხაკუთრეშით ღევიღის ქართული მამულის მანღიღისწეშხ,
რომღეშმავ მშვეწიურად გამართეხ ქართული ხუჭრა, ქართული
კერძეშით, და ამ გშით შიავროვეხ შემოწირულეშანი თორმეცი
ათახი ფრანკის რაღღენიშით, რომღიღ, როგორც განზრახუ-
ღია, მოხმარღემა ღევიღის ქართული ძმათა ხახაფღაოს კეთილ-
მოწყობაშ, მოვღა-ჰაფროწიშახ.

=====
=====

სამბლონიერო

ბ ა მ ო თ ს ო ვ ე ბ ა

უკანასკნელ წლებმა შავი ხუდარით შემოაღეს.

ქართველ ლტოლვილა კარები.

ხიკვდილის უღმობელმა ნელმა ხამუდამით მოგვცადა შე-
ხანიშნავი დაუვიწყარი მამულიშვილები და ამით ჩვენ
გულებს გაუხდელი შავეები ჩააწვა.

მიდიან ჩვენგან ხამუდამით, ჩვენი ახლო ნათეხავეები,
ხიყრით ერთად შეზრდილნი საყვარელი მეგობრები და
ჩვენშიდ იხადგურებს გრძნობა ხევდის, ჭმენვის, მწუ-
ხარების, შარჯლობის და ობლობის.

"ჩვენი ღრომა" ხ- რედაქცია გულითად სამძიმარს
უცხადებს ღრმად დამწუხრებულ ჭირისუფლებს და იზია-
რებს მათ განუზომელ მწუხარებას.

გარდაიხვალენ:

დამოუკიდებელ საქართველოს რესპუბლიკის დამფუძნებელი
კრების თავჯდომარის პირველი მოადგილის და თურქეთში
საქართველოს ხრულ უფლებიანი ელჩის აწ განხვეწებულ
ს. მდივნის ასული, ნ ი ნ მ დ ი ვ ა ნ ი.

მ ა ნ ი ა ბ ო ლ ქ ვ ა ძ ი ხ ა. გ რ ი შ ა ბ ა -
რ ა მ ი ძ ე, ვ ა კ ო ა ლ შ ი ბ ა ი ა, ლ ო ნ -
გ ი ნ ო შ ბ ე ხ ე ლ ი ა, ე ლ ი შ ა ბ ე ლ
ვ ო ლ ი ნ ე გ უ ნ ი ა ხ ი

გრიგოლ წერეთელი მეუღლით.

1904-1985.

ჩემო კარგო დაუვიწყარო სიყრმის მეგობარო ძმაო

გრიშა!

ღრმად დამწუხრებული შენი სამუდამო განშორებით, მხურს ამ ჩვენი ყურნალის ფურცლებზე ჩემო გრიშა გელაპარაკო არა, როგორც მიცვალებულს არამედ თითქმის ცოცხალს ჩემო ვიჭუა ბიჭო, რადგან შენი სახით აქ უცხოეთში მე დავკარგე ჩემთან ერთად ბავშობიდან, შეზრდილი განუყრელი ეროგული მეგობარი.

მეგობრობა ეს ხომ ის საოცრებაა, რომელიც ძალიან ახლოხაა დედა-მვილურ სიყვარულთან, ძმურ და სამარადისო სპეცავ სიყვარულთან, რომელმაც შეაკავშირა ადამიანთა ჯიში და მოდგმა, რადგან იხაა უძვირფასესი წმინდათა წმინდა ურღვევი და დაუვიწყარი, ახეთი იყო ბოლომდის ჩვენი ხანგრძლივი მეგობრობა, რომელიც მხოლოდ უღმობელმა სიკვდილმა შეხწყვიცხა და დაგვაშორა, ხომ გახსოვს ჩვენი ბავშვობიდანვე დაიწყო

ჩვენი დაახლოება, მეგობრობა, რომელიც არას დროს აღარ შეწყვეტილა, პირიქით წლების განმავლობაში განსაკუთრებით ემიგრაციაში, ის უფრო გაიზარდა და გაღრმავდა.

ორივენი შვილნი ჩვენ დაუვიწყარ ხაყვარულ ჭიათურის ვახოვრობდით მეზობლათ ერთად ბედნიერათ. ჩვენ გვქონდა პატივი გვენახა ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობა, თავისუფლების გაფურჩქვნა და ჩვენი ერის ღიალი ბეიმი დაუვიწყარ 26 მაისს ჩვენ ორივენი ერთად ვეზიარეთ ამ ღიად თარიღს და გავხდით მიხი ერდგული ჯარის კანნი, შემდეგ ხაბ. რუხეთის აკვაფობა ჩვენი ქვეყნის დაპყრობა, გახსოვს გრიშა მე, შენ და ჩვენი მეგობრები, რომ ვიდექით ჩვენისკოლის ეზოში და უყურებდით გაღმა როგორ ხიმღერით უბელო ცხენებით მოდიოდენ რუხის ჯარის ნაწილები, ჩვენთან იყვნენ ჩვენი დედები, გახსოვს როგორ ჭიროდენ, ჩვენც, როგორ დარცხვენით ვიქმენდით ცრემლს, გვრცხვენოდა ჩვენი თანამოკლახე ქალშვილების, მაგრამ იხინიც ცხარე ცრემლებს აფრქვევდენ, ამ წუთებში ჩვენ გვაერთიანებდა ერთი ბოღმა ერთი ცვივილი, ჩვენი ქვეყნის უბელობა და დაქცევა.

ან შენ მაშინ ჩემო გრიშა ან მე მაშინ რა ვიცოდი, რომ ეს უცხო ძალა ხამედამით დაგვაცვივინებდა ჩვენ დედულ-მამულს.

უცხოეთშიდაც ჩვენ დავრჩით ერთად, ვიზიარებდით ერთდ მძიმე ემიგრანტულ ცხოვრებას, ერთად განვიცდიდით ერთმანეთის სიხარულს, ვიცვანდით ერთ და იმავე ცვანჯვას თუ დაბრკოლებებს და ორივენი ვხაზრდობდით ერთი და იგივე იმედით, შენი წახვლით დამცოვე მარცო ეული

და ხამუდამოდ გული მომიკალი.

შენ უცხოეთშიდ დაქორწილდი, ქართველ ქალზედ, შექენი მშვენიერი ქართული ოჯახი და შენ ქალ ვაყხ. ჩაუნერგე ჩვენი ქვეყნის სიყვარული.

ბედმა აღრე გილაღაჯა , დაჰკარგე შენი საყვარელი მე-
ულლე ანა, რამაც უზომოთ დაგამწუხრა, მეც ხომ იგივე
უბედურება დამაწყყდა თავს, მაგრამ შენ არ გითხარი,
რადგან იყავი მძიმე ავადმყოფი, შენ ხშირად მიწყყდე-
ბოდი და აღიარებდი შენს უზომო პეხიმიზმს, უაღრე-
ხად დანაღვლიანების გამო. გმოწყეხილათ გეწყვი, შენ
იგივე მემართება, მაგრამ არავის არ ვაჩვენებ, მა-
გრამ ვაი, რომ მწუხარება მძლევეს ბიჭო, განხაკუთრე-
ბით ამ გაუთავებელ ზამთრის დამეებშიდ.

ეხლა გემშვიდობები და გეუბნევი, შენით ვამაყოფ, რა-
გორც ჭიათურელი, რადგან იყავი კარგი მებრძოლი ქა-
რთველი, შეურიგებელი ჩვენი ქვეყნის ჯალათებთან, იყ-
ავი კარგი მამა, კარგი მეულლე და დაუვიწყარი მეგო-
ბარი, ამიჯომ ჩემო გრიბა შენს ხსოვნას სიყვარულით
შევინახავ ჩემს დახევლიანებულ გულში ხანამ ცო-
ცხალი ვიქნები.

საუკუნო იყოხ ხხენება შენი.

ღევან უაღავა.

1895-1985.

ლუბა აბლუშელიძე.

1985 წლის მიწურულში ქართულ ემიგრაციამ ღიდი დანაკლისი განიცადა, უღმობელმა სიკვდილმა სამუდამოდ დაუხუჭა თვალები იმ შეხანიძნავ ქართველ მანდილოსანს რომლის მკერდში ხცემდა, გული ქართული აღზავსე სამშობლოს, ოჯახისა და მეგობრების სიყვარულით. ლუბა იყო მეუღლე დამ. საქართველოს ფროტხიანულ კავშირების თავჯდომარის ჩვენი საყვარელი შალვახი, რომელიც ჩვენი ქვეყნის დაპყრობის შემდეგ ღიდი ხნის პატიმრობის შემდეგ 1923 წელს 63- ქართველთან ერთად უცხოეთში გადმოასახლეს, როგორც მცრები საბჭოთა კავშირის. ამ გადმოასახლებულ ქართველებიდან მხოლოდ სამი ღრმად მოხუცებული პირია კიდეც ცოცხალი, სა-

ფრანგეთში კალიხტრაცე ხალია, გერახიმე ბოლქვაძე და ამერიკაში პროფესორი გიორგი ნაკაშიძე.

ლუბა ახლად დაქორწილებული ძალვაზე, გამბედავი, ურ-
ჩი და შეურიგებელი ჩვენი ქვეყნის ჯალათებისადმი, აქ
ნებას მივცემ თავს მოვიყვანო მისი უჩვეულო გამბე-
დაობის მაგალითი : თბილისის ხადგურზე ჭევა არაა,
მეჭეხის ციხიდან გამოიყვანეს 63 პოლიციური ჭეხალი
უცხოეთში გადმოსახლებლათ, ხადგურზე ორ მწკრივათაა
განლაგებული ჯარის ნაწილები და ახლოს არ უშვებენ
ჭეხალებთან ამ ღღვა ხალხს, რომლებიც მოხუდან უში-
შრათ მათი საყვარელი თანამემამულეების გასამხნევე-
ბლათ, თანაგრძნობის გამოსახებადებლათ და გამოსათხო-
ვრათ.

გამოჩნდენ ჭეხალები გაძლიერებულ მცველებით გარშემო-
რცყმულნი, რომლებიც გაამწკრივეს რონოლების წინ
ისმის გამამხნევებელი შეძახილები, გაიხმა ეროვნულ
ჰიმნის დიდების ჰანგები აცმოსფერა გაყენთილია
ჯალათების სიძულვილით, და აი ამ დროს ჯეირანივით
ახალგაზრდა ქართველმა ქალმა შურდულივით შეიჭრა,
გაარღვია მცველების რკალი და გადაეხვია ერთ შავგრუ-
შა თმიან ახოვან ვაყვაცხ მის მეუღლეს ძალვას, ეს
გახლდათ ჩვენი უშიშარი რაინდი ლუბა, რომლის ქცევამ
გაამტერა, დააბნია მცველები, ხალხშიდ კი გამოიწვია
უდიდესი სიხარული და მხურვალე ჭაში და ოვაციები.
ლუბა ამის შემდეგ დიდ ხანს აღარ დარჩენილა საქა-
რთველოში, მან საფრანგედში მიაშურა თავის საყვარელ
მეუღლეს. ლუბას, როგორც ყველა ჩვენთაგანს წინ გადა-
ელობა მრავალი დაბრკოლებები, მაგრამ მისი დაუმრე-
ციელი ენერჯია, მხნეობა, გამბედაობა და ნიჭიერება
ვერ გახტება ემიგრანტულმა მძიმე პირობებმა, მან შე-

ჰქმნა დიდებული ქართული ოჯახი მის მეუღლესთან ერთად მის ერთადერთ ვაჟს მიაღებინა უმაღლესი განათლება, რომელიც დღეს უკვე ნობელი ექიმია.

ღუბას ოჯახი პურმარილით აღსავსე მუდამ ღია იყო ყველა ქართველსათვის, მისი ოჯახი იყო ჩვენი მშვიდობის და მხნეობის მომცემი ნავთსაყუდელი, მისი გულიდან მომავალი გადამღები თანაზიარი, გამაერთიანებელი გულ ღია ქვევა ჩვენ მიმართ იყო გამამხნეველები რაღაც უცნაური ძლიერების მქონე, რომელიც ახე გვეხატირებოდა უცხოეთშიდ გადმოხვეწილ უსახლკარო, გაუბედურებულ გახმარყოებულ დანაღვლიანებულ ლყოღვიღებს.

როდესაც ვფიქრობ, რომ ახეთი აღამიანი დავკარგეთ ჩემთვის განსაკუთრებით ძნელია ჩემი ცხოვრების მიწურულში შერიგება იმ აზრისა, რომ ვერასოდეს ვეღარ ვიხილავ ამ დიდებულ ყველაფრით შეკულ ქართველ მანდილოსანს. მე ვფიქრობდი, რომ შენ იქნებოდი ჩემი ჭირის უფალი, მოხდა წინააღმდეგი და ამით გული მომიკალი, შენი განშორებით ხამუდამო მწუხარებამ მოიგვა შენი ახლობლები, მეგობრები და ნაცნობები. შენ ჩვენ ჩვენ შორის აღარ ხარ, მაგრამ დახყოვე კვალთ წაუშლეღი და ნათელი, ეს უკვე ხიგოცხლეა.

საუკუნო იყოს მისი ამქვეყნიური ხსენება.

პროკოფი ინწკირველი.

1912-1985.
გიორგი დალიანი.

მძიმე ხენმა იმპლავრა და სამუდამოდ ჩაუქრო თვალის
ჩინი , ყველახათვის საყვარელ, დაუვიწყარ გიორგის.
გიორგი მორჩმუნის გონების თვალთ ხელავდა სამყაროს
და ბრძნული ქრიხციანული პათოსით ვაყვავურად
შეხვდა სიკვდილს.

გიორგი დალიანს , დიდ ოჯახის შთამომავალს მომადლე-
ბით ქონდა თავმდაბლობა, გულისხმიერება, ხელგრძელობა
და დიდხელოვნება, ის იყო უაღრესათ ბრდილი და ქონდა
პატივის-ცემა ყოველი ჭეშმარიტი მდინარებისა, ხწორ-
უპოვარ ქართულ მამულიშვილს ახახიათებდა იშვიათი
უნარი მეგობრობის და არახოლეს არავინ არ დაივიწყებ
მის მიერ მეგობრულად გამოჩვდილ მარჯვენას.

დრო და ყამი ვერ დააბინდებს , ვერ გაახუნებს ამკა-
ცური კაცის ვაყვავურ შეხანიშნავ სახეს და მისი ხსო-
ვნა წაუშლელი დარჩება ყველას გულში.

ლევან ფაღავა.

სერგო ღონღუა.

1916- 1985.

ჩვენმა ქართულმა სათვისცომომ დიდი დანაკლისი განიცადა, მოულოდნელათ გამოგვაკვალდა სათვისცომოს თავ-
ჯღმარის მოადგილე სერგო ღონღუა, უეცრად გარდაიცვა-
ლა ამა წლის 30 ოქტომბერს ქ. პარიზში.

სერგო დაიბადა საქართველოში სამცხრდილის რაიონი, სო-
ფელი ეწერი. მამა მისი ვახო ღონღუა იყო პროფესიით
რკინისგზელი, ხელ ახალგაზრდა 1912 წლიდან ეკუთვნოდა
ს.დემოკრატიულ პარტიას, ვახო დაქორწილდა ხელ ახალ-
გაზრდა, ახალგაზრდა გორდელაძის ახულზე, ამ ოჯახს
შეეძინა ოთხი ვაჟი. უფროსი ვაჟი სერგო ხწავლობდა
სოფელ ეწერის პირველ დასაწყის შკოლაში.

1924წლის აგვისტოს ეროვნულ აჯანყებაში სერგოს მამა
ღებულობდა აქტიურ მონაწილეობას გიზო ანჯაფარიძეებთან
და უცხოეთიდან ჩამოსულ ბიჭვორ ცენცურაძეებთან. აჯან-
ყების დამარცხების შემდეგ ჩვენამ მას
დაუწყო ღვენა და იძულებული გახდა დაეცოვიბინა სა-

მშობლო, მიხი ცოლის და აღათი გორღელაძე დახვრიცხენ
ორი ხიძის შენახვისათვის.

ვასომ ჯერ თავი შეათარა მხმალეთს, შემდეგ ჩამოვიდა
საფრანგეთში და დასახლდა ნორმანდიაში, სადაც დაიწყო
მუშაობა შნეიდერის რკინის სადნობ ქარხანაში, თავი-
სუფალ დროს კი დალაქობდა, რომ ცოცხა ფული გადაეღო
საქართველოში დარჩენილ ცოლ-შვილის ჩამოსაყვანათ.
ვასომ ოჯახმა მოახერხა მხმალეთში არა ლეგარული
გზით გადმოსვლა და ერთ დღეს საქართველოს ხაელჩოს
დახმარებით ვასომ ეწვია ნორმანდიაში. მისი საყვა-
რელი მეუღლე ოთხი ვაჟით.

ვასომ შვილები შეიყვანა სკოლაში, ხერგომ ყველაზე
აღრე დაამთავრა საშუალო სკოლა და მოეწყო იმავე ქა-
რხანაში ბიუროში, ვასომ ვაჟებმა სახელი გაითქვეს
ფეხბურთის თამაშიდ, ვასომ ცხოვრობდა ბედნიერათ მის
საყვარელ ოჯახით, მაგრამ ბედმა უმუხთლა და ჯერ
კიდევ ჯანით აღსავსე ვაჟკაცი სახადილოში მის მეგო-
ბრების სუფრაზე უეცრათ გარდაიცვალა გულის გამო.
ჩვენი ხერგო აგრძელებს მამის მაგივრობას, და უვლის
მამის მიერ უდროით დაცოვებულ ოჯახს.

ხერგო ლებულობს აქციურ მონაწილეობას ჩვენ პარტიაში
1946 წ. მას ირჩევენ პარიზის ს. დ. დემოკრატიის
ორგანიზაციის კომიციციის წევრათ, აგრეთვე ლებულობს
აქციურ მონაწილეობას ჭლექის საზოგადოების თავჯდო-
მარე ქალბაფსონ ინა ყორდანიასთან, ამ ხენით დაავადე-
ბულ ქართველეთა : სამკურნალოთ, ხერგო აგრეთვე არის
კომიციციის წევრი ეროვნულ მთავრობის თავჯდომარის
ნოე ყორდანიას ახალგაზრდობის წრის. ხერგო ხშირად
ასრულებს ფრიად საიდუმლო შეხვედრებს ფრანგ თვალ-
საჩინო პოლიციკურ მოღვაწეებთან ელჩ აკაკი ჩხენკე-

ლის დავალებით , რასაც ხაუცხოთ ახრულებდა.

ხერგო იყო სიკვდილამდე ქართულ სათვისტომოს კომი-
ტეტის წევრი'და ეკავა თავჯდომარის მოადგილის თანა-
მდებობა , როგორც ჩვენი პარტიის წარმომადგენელს.

უღროთ გაგვშორდა ჩვენი კარგი ამხანაგი .

დასაფლავებულია მის მშობლებთან და ძმასთან ლევლის
ძმათა სასაფლაოზე.

ხაუკუნო იყოს ხსენება მისი.

ვალკო ჩუბინიძე.

სანდრო ბარათელი

28 ნოემბერს ნიუ - იორკში გარდაიცვალა ამერიკის ქართული სათვისტომოს თავმჯდომარე (პრეზიდენტი) სანდრო ბარათელი. ამ ბოლო ხანებში პენსიაში გასული სანდრო ავადმყოფობდა, მაგრამ სულთ მანინც ძლიერად იყო.

ყველა, ვინც კი ამ კეთილშობილ ადამიანს იცნობდა, დამერწმუნება იმაში, რომ ეს იყო ყოველმხრივ განათლებული ერუდირებული და სათნო ადამიანი; კეთილის გამკითხავი და ამხანაგებზე მზრუნავი; ამერიკაში ახლადჩასულ საქართველოდან გამოსულზე მზრუნავი და დახმარების ხელის გამწოდებელი.

სანდრო ბარათელი იყო ქართველი ერის პატრიოტი და სამშობლოსათვის თვდადებული. სწორედ ეს გრძნობა გამოხატა მან თავის უკანასკნელ სურვილში, რომელიც ცალგად დატოვებულ მეუღლეს დაუტოვა ანდერძად: დაეწვათ მისი გვამი და ფერფლი პარიზში ქართველი ერის შვილების (ლევლის) სასაფლაოზე დაეკრძალათ.

კეთილმოუბარი და ადამიანის მოყვარული სანდრო ბარათელის ხსოვნა წარუშლელი დარჩება ჩვენს მეხსიერებაში.

რამაზ ჯანაშვილი - ნიუ - იორკი
აბრამ სეფიაშვილი - ბათ - იამი, ისრაელი

A L'attention de tous les responsables des Colonies Géorgiennes en France:

TOUT Géorgien résidant en France et, décédé, soit en France soit accidentellement à l'Etranger et ayant travaillé pour avoir une retraite de la Sécurité Sociale plus, éventuellement, une retraite complémentaire aura droit à un remboursement d'une partie de ses obsèques par ces organismes.

En cas de compte en Banque, Caisse d'épargne ou CCP, la Loi de Septembre 1974, mise en application en 1976, donne obligation à ces établissements de couvrir les frais d'obsèques, transfert, concession et pierre tombale pour une somme maximum de 10.000frs (soit 1 million de centimes).

Si nécessité (décès à l'Etranger occasionnant de gros frais de rapatriement) cette somme pourra être largement dépassée, dans les limites du capital du Défunt, bien entendu.

Pour tous renseignements concernant les démarches à entreprendre s'adresser à Monsieur BERICHVILI Mamia IO rue Jules Ferry à LEUVILLE/ORGE 91310 par MONTLHERY. tel: 60 84 61 51.

„ჩვენი დროშა“-ს რედაქცია უღრმეს მადლობას უცხადებს ყველას, ვისი კეთილშობილებით და მეოხებით ჟურნალი განაგრძობს არსებობას. მასალები და ფულადი დახმარება უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი მისამართით :

Pagava Levan - 3, Rue AdolpheCher ioux
92130 ISSY LES MOULINEAUX

შენიშვნა:

ხალაროში აღნიშნულ დარჩენილ თანხას უნდა გამოკლდეს თებერვლის ნომრის ხარჯები, სხვაგვარი ქვითარის დროულად არ მიღების გამო ანგარიში გამოქვეყნდებოდა "ჩ."დ "-ის შემდეგ ნომერში.

შემომწირველთა სია:

1. გ. ნაკვაშიძე	100-დ-ჩეკი	721 ფ.
2. ს. ზღიაძე	-----	500 -
3. ვ. ინახარიძე	-----	300 -
4. ვ. რამიშვილი	20 ხფ.ჩ.	288 -
5. ნ. ბელეაძე	-----	200 -
6. ვ. ვაშაძე	-----	200 -
7. გ. ლომაძე	-----	200 -
8. თანამგრძნობი	-----	200 -
9. მკითხველი	-----	148 -
10. შ. ბერეჟიანი	-----	100 -
11. ი. გაყონია	35.დოლ.	259 -
12. ვ. გვარჯალაძე	15 დოლ.	112 -
13. მ. ბერიშვილი	-----	200 -

აგვისტოს ნომრის
ლამაყვებითი
ხარჯები:

1359 ფ-

+ 3428

ნაშთის რეკორდი-----3701+ 100 დოლარი

ხალაროშია 7129-- + 100 დოლარი.

გვერდი.

1. ხაახალჩლო მილოცვა.
2. ნოე ყორღანიახ ხურათი.
3. თებერვალი-ნ. ყორღანია.
4. ნოე რამიშვილის ხსოვნა-ს-ლ. ფალავა.
8. ოგი წლის თავზე--ნ. ყორღანია.
13. დ. შარაშიძის ხსოვნა-ს-ლ. ფალავა.
18. ვაი დამარცხებულებს.--კარლო ინახარიძე.
22. თებერვალი და ქართული იხუმრობგრაფია.- ი. ეგრი-
ხელი.
41. წერილი შორეთიდან-- ლ. ფალავა.
55. ვინ ვის ხაქმეს აკეთებს.--მამია ბერიშვილი.
64. მილოცვა პროფესორ გ. ნაკაშიძეს- "ჩ. დ! რედ.და
ს. დ. კარ. ხაზ.გარ. ბიურა
65. ხაახალჩლოთ! - დ. ქიმერიძე.
66. წერილი ----- იზრაელის ქართულ გაზეთშიდ.
67. ხაქ. დამ . ხანა- (ფრანგულათ)
72. ხელშეკრულებათა დარღვევა (ფრანგულათ).
78. აგვისტოს აჯანყების 61 წლის თავი--დამხწრე.
83. სამგლოვიარო ნეკრელოგები.
97. ცნობა (ფრანგულათ) მ. ბერიშვილისაგან.
98. "ჩ. დ"ის შემოსავალ გახავლის ანგარიში.

1110/1

რედაქტორი-- ლევან ფაღავა.

Redacteur: Levan PAGAVA
3 rue Adolphe Chérioux
92130 Issy les Moulineaux

Hors commerce

N° 107

გერანი-- პრეკოვ ინსტირველ

Gérant: Pr. Intskirveli